

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

II/26.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

A vállalkozók pártja
mégis szövetségre lép

Alig néhány hete, hogy a Vállalkozók Pártja pécs-baranyai szervezete alakuló és tagtoborzó ülését tartotta. Akkor Oláh Imre, a párt egyik alelnöke annak a véleményének adott hangot – bár örömmel vették, hogy számos párt védőszárnya alá akarta venni őket, s választási koalíciót ajánlott fel nekik – inkább független jelöltekkel szállnak ringbe. Tetszést váltott ki érvelése a tagságban, mely szerint ki más képviselné hathatósabban érdekeiket, ha nem egy a saját körükből delegált tag.

A párt azóta túl van első kongresszusán, a vállalkozók pedig egy felemás fogadtatású kétnapos sztrájkon. Tegnap újabb tagtoborzó és vezetőségválasztó ülését tartotta a párt megyei szervezete Pécsen, az Iparosházban. Az emeleti hallban egyetlen mosolygó arcot sem láttam, ám annál több barázdált arcú, szólanul ücsörgő kisvállalkozót. Mosolytalanságuk oka gondolom nem csak az volt, hogy vésszesen közeleg az adóbevallás időpontja. A mostanában leginkább foglalkoztató nyugtaadási kötelezettségről, az átalányadózásról faggattam őket. Azaz faggattam volna, ha vála-

szoltak volna. Végül egyiküknek megcseszt a szíve rajtam, s kötélnek állt azzal a feltétellel, hogy kapcsoljam ki a magnót. Véleménye inkább kifakadás volt. Be kellett látniuk, hogy a sztrájk nem oldott meg semmit. Sőt, szerinte igazságtalan döntés született azzal, hogy az általános nyugtaadási kötelezettség alól egyeseket kiemelték, s ezzel privilegizált helyzetbe kerültek. „Egy vásároló jóval többet keres, mint egy kisforgalmú kereskedő, mégis csak ez utóbbinak kell adni számlát a vevőnek!” – fakadt ki.

Évek óta vívják szélmalomharcaikat a pénzügyi kormányzat, az adópolitika és a társadalombiztosítás vállalkozókat elnyomó eljárásai, szabályai ellen. Maga a kormány is hangsúlyozza, hogy fel kell végre karolni a tehetséges vállalkozókat, ugyanakkor vállalkozásbénító jogszabályok látnak napvilágot. Talán a pártjuk! Ha legalább néhány képviselőjük bejut a Parlamentbe, talán nem lesznek ilyen kiszolgáltatottak, s a jövőben kormány nemcsak ígéretet, hanem valóban vállalkozásbarát döntéseket hoz.

(folytatás az 5. oldalon)

„A Fronttal vagyunk!”

Bukarestben éjjel után ért véget a hétfőn szinte egész nap tartott tömegtüntetés. Kedden Ion Iliescu jelent meg a kormányépület erkélyén, és „záróbeszédet” intézett a Victoria téren összegyűltekhez. Ekkor a tér már különleges látványt nyújtott: ezernyi bányászlámpa apró fénye világította be a teret. Az este bányászruhában, sisakban és lámpával érkezett zsilvölgyi bányászok töltötték meg a teret, akik azt jöttek bizonyítani, hogy a Nemzeti Megmentési Front mellett vannak.

A nagygyűlésen előbb bányászok ülték beszéltek arról, hogy „megvédik a népi forradalom vívmányait” s nem engedik, hogy az NMF-et jobboldalról támadják. Kijelentették, a választásokon a Front jelöltjeire adják voksukat. Külön szóltak Iliescu személyéről, s méltatták szerepét.

– Köszönjük támogatásukat, külön köszönöm azt, hogy fáradságos munka után messziről utaztak Bukarestbe, s biztosíthatom valamennyiüket, a front a demokratikus építést, a nép érdekeit szolgálja – mondta Iliescu, majd „Jó szerencsét!” köszöntéssel búcsúzott tőlük.

„A Fronttal vagyunk!”, „Iliescu – megvédünk!” – kiáltották a bányászok, akiknek váratlan megjelenésére senki sem számított. A zsilvölgyiek ugyanis, megtudva,

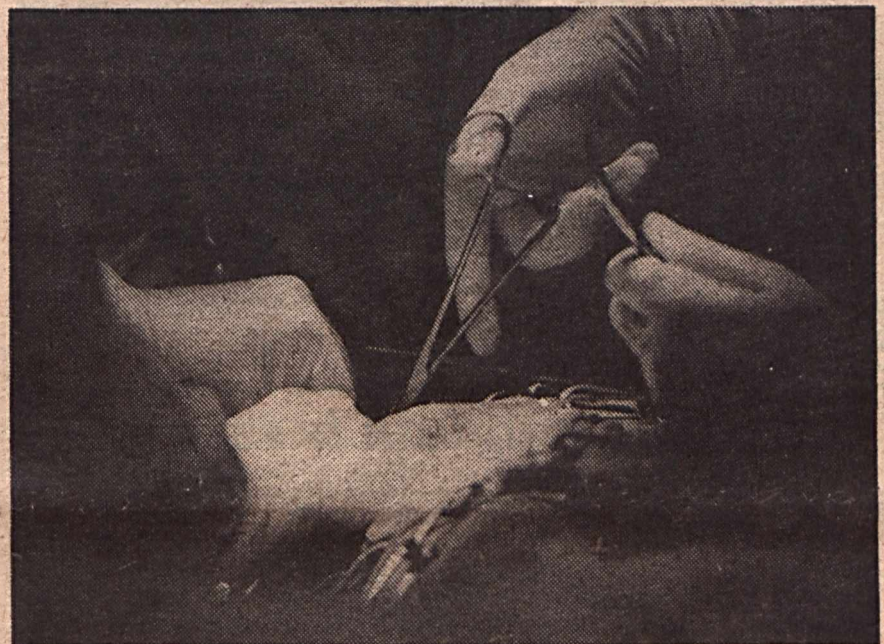
hogy vasárnap a Nemzeti Parasztpárt által irányított tömegdemonstráció a Front ellen irányult, elhatározták, hogy Bukarestbe utaznak „védelmezni a népi forradalom szülöttét: a Frontot”. A bányászok éjjel utáni nagygyűlése zárta a „tizenöt órás menetet”. Hétfőn ugyanis Bukarestben 15 órán át tüntettek a Front mellett: a Victoria téren egymást váltották a szónokok, akik szóltak arról, hogy a Nemzeti Parasztpárt úgy toborozta a vasárnapi tüntetés résztvevőit, hogy Kent cigarettát, italt és 200 lej kínáltak annak, aki tüntetni megy. A Fronthoz hű erők a Nemzeti Parasztpárt székháza elé fából készült koporsót vittek, amelyre Coposunak, a Nemzeti Parasztpárt 81 éves vezetőjének nevét írták. Más feliratok arra utaltak: a parasztpárt külföldi pénzzel dolgozik, szervezi a demonstrációkat. A televízió késő este bemutatta a parasztpárti vezetők „kivonulását” a tüntetők által körülvett székházból. Katonai védelemmel és a hadsereg által rendelkezésükre bocsátott páncélozott járművekkel hagyták el a székház környékét. A televízióban egymást érték a szónokok, akik a parasztpártot támadták, és leleplezték vasárnapi akcióját. A hajnali órákra csendesebb lett a választások előtt máris politikai küzdőtérre változott román főváros.

Justitia bedobja a törölközőt

(Igazságügyi helyzetkép a 7. oldalon)

Kelet Nyugatról nézve

(Összeállítás a 8–9. oldalon)

A helyzet az, hogy maga az egészségügy is beteg. Így ő maga is több műtetre szorulna. Budapesti orvostanhallgatók között végzett felmérésről olvashatnak a 12. oldalon.

Országgyűlés

Várhatóan tíz napirendi pont megtárgyalása vár még az Országgyűlésre, amely szerdán folytatja munkáját. Ismeretes, hogy a parlament január 23-án megkezdődött ülészaka az elmúlt hét pénteként félbeszakadt. Szerdán és csütörtökön határozatot kell hozniuk az országgyűlési képviselők jogállásáról, a tiszteletdíjáról, a költségtérítéséről és kedvezményeiről szóló törvényjavaslatról, s ugyancsak dönteniük kell a sajtótörvény módosításáról. Egy parlamenti különbizottság felállítását szorgalmazó önálló képviselői indítvány is terítékre kerül: Király Zoltán és Raffay Ernő Csongrád megyei képviselők, illetve Hámosi Csaba országos listán megválasztott képviselője. Mindkét indítványnak az a célja, hogy megállapítsák: jogilag és erkölcsileg kik tehetőek felelősé az ország jelenlegi helyzetéért, bár a vizsgálóbizottság javasolt feladata és a vizsgálat köre némiképp eltér egymástól. Végezetül sor kerül mintegy 30 interpelláció és kérdés megtárgyalására is.

„Imádság-reggeli”

Február 1-jén egyedülálló találkozó színhelye lesz Washington egyik nagy szállodája: több száz személyre terítnek reggelire, akik között ott lesz George Bush elnök, Dan Quayle alelnök, a kormány számos tagja, a törvényhozás vezetői, valamint a neves külföldi vendégek százai, a világ mintegy 140 országából. Közöttük idén először lesznek magyar politikusok: Antall József és Jeszenszky Géza, az MDF két vezetője. Meghívást kapott Németh Miklós kormányfő is, aki azonban végül belpolitikai elfoglaltsága miatt lemondta a részvételt. A találkozó hivatalos neve „nemzeti imádság-reggeli”, ám valójában nem vallási rendezvényről van szó: az amerikai és a külföldi politikusok zárt körű összejövetele a kötetlen eszmecsere, a politikai és földrajzi határokon túllépő baráti kapcsolatok megteremtését és ápolását szolgálja.

Mint az MTI tudósítójának elmondotta, az összejövetel eszméje a háború alatt, 1942-ben született meg, amikor az amerikai törvényhozás tagjai közös imádságra gyűltek össze.

Zsivkov, a brutális

A jövődö bolgár pártnak aktív kapcsolatot kell kialakítania a Szocialista Internacionáléval, a szociáldemokrata és baloldali pártokkal; külön határozatban kell kimondania – az állampárt lebontása érdekében –, hogy pártfunkcionárius nem vállalhat állami tisztséget; minthogy a szükséges gazdasági reform szociális áldozatokat követel, annak formáját („sokkterápia” vagy fokozatosság az átmenetben) konszenzussal kell eldönteni, ami valószínűleg népszavazást igényel.

Ezekről szóló háromórás kongresszusi beszámolójában kedden Petar Mladenov, a BKP központi bizottságának főtitkára. Bevezetőjében a zsvi-

kovizmust bélyegezte meg, kiemelve a párton belül ellene folyó harcot. „A volt főtitkár körüli klikk kész volt a legbrutálisabb terror eszközeivel támadni azokra, akikben ellenfelet látott. És lehet, hogy most is sikerrel járt volna, ha a pártvezetés egészséges erőinek elvi és szilárd magatartása nem állította volna meg idejében”. A szónok beszélt a tavaly novemberi fordulat óta elért eredményekről (a BKP vezető szerepének törlése az alkotmányból), s nem értett egyet azokkal, akik az összes létező struktúrák, intézmények lerombolását, a demokratikus szocializmusnak a „demokratikus kapitalizmussal” való helyettesítését sürgetik.

Tüntetések Koszovóban

A koszovói városokban és falvakban kedden déltől folytatódott az albán nemzetiségű lakosok tiltakozó tüntetése. Podujevo, Orahovac és Vitina központjában ezres tömeg gyűlt össze, másutt nyolcvan–száz fős csoportokban vonultak az utcákon szétoszolva az emberek. A biztonsági alakulatok mindenütt nyomban közbeleptek és szétverték a demonstrációkat.

Az autonóm tartomány gyárainak és üzemeinek nagy részében az albán munkások kedden folytatták a sztrájkot. A podujevói, djakovicai, urosevac, prizeni és gnijlanai vállalatok termelése szinte teljesen megbénult. Nem szálltak le a tárnákba a sztráji trgl hányások sem.

A katonai és különleges alakulatoknak kora reggeltől sok dolguk akadt, mert a köztutakon és utcákon az éjszaka folyamán felállított barikádok százalt kellett el-távolítaniuk. Ezek szétrombolása néhol csak bulldozeres segítséggel sikerült.

Lengyelországban is szocdem

Kedden – a tervezetnél egy nappal később – a déli órákban véget ért Varsóban a hét végén felszámolt Lengyel Egyesült Munkáspárt utódpartja, a Lengyel Köztársaság Szociáldemokrata Pártjának kongresszusa. Az új pártelnök, a 36 éves Aleksander Kwasniewski zárszavában arra figyelmeztetett, hogy a kongresszussal az egykori LEMP tagsága, a küldöttek nem váltak „egy varázsütésre” szociáldemokratákká. A gondolkodás, a mentalitás, a működési és a szervezeti forma átépítése még hosszú időt vesz igénybe.

A kongresszus zárónapján a küldöttek arról is döntöttek, hogy a LEMP egykori központi napilapja, a Trybuna Ludu helyén létrehozzák az új párt megújult szellemiségű és vezetésű napilapját. Arról is határoztak, hogy a LEMP utolsó első titkára, Mieczyslaw Rakowski irányításával létrehozzák a lengyel és a nemzetközi szociáldemokrácia problémáival foglalkozó elméleti folyóiratukat. Ezzel Rakowski visszatér eredeti pályájához, a lapszerkesztéshez (évtizedeken át a Polityka című, rendkívül színvonalas és népszerű hetilapot irányította), amit 1980-ban hagyott el a politika kedvéért.

A VILÁG HÍREI

– A Szovjetunió és az NDK kétoldalú kapcsolatairól, elsősorban gazdasági kérdésekről, valamint európai problémákról folytatott eszmecsere kedden délelőtt Moszkvába Mihail Gorbacsov és Hans Modrow.

– A brit külügyminiszter ismét fenntartásokkal nyilatkozott a német egység kérdéséről. Douglas Hurd tv-nyilatkozatában kijelentette: amennyiben az NDK-ban a választások eredményeként többsége lesz a két német állam egyesülésének, a németek önröndelkezését nem lehet megakadályozni. A jövődö rendezésnek azonban „elfogadhatónak kell lennie mind azok számára, akiknek jogos érdekei vannak” a német kérdésben, az utóbbiak közé sorolva a Szovjetuniót is.

– Fél évszázad után Litvániában hétfőn ismét megalakult a kereszténydemokrata párt. A Kaunasban tartott újjáalakuló konferencián Egidius Klumbis orvost, a szovjet parlament képviselőjét választották meg a párt tanácsa vezetőségének elnökévé. Mint

Klumbis közölte, a pártnak jelenleg másfélezer tagja van, és már több mint harminc területi szervezete alakult meg.

– Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke hétfőn este rövid látogatásra érkezett Washingtonba. A parlament elnöke szerdán New Yorkban részt vesz a magyar származású amerikai zsidóság Emmanuel kulturális alapítványának díszvacsoráján.

– Gregor Gysi, az egykori keletnémet kommunista állampárt jelenlegi vezetője a német egység megvalósításának feltartóztatathatlan folyamatáról nyilatkozott a Bild című, erősen jobboldali nyugatnémet bulvárlap keddi számában. A Német Szocialista Egységpárt – a Demokratikus Szocializmus Pártja elnöke az interjúban óvott attól, hogy egyik napról a másikra megvalósíthatónak gondolják a két német állam egyesítését.

– Búcsúlátogatást tett a Fialat Demokraták Szövetségénél Mark Pal-

Elena szorgalmazta

Ki lövetett Temesvárott?

Kedden tanúk kihallgatásával folytatódott a Ceausescu-diktatúra fővadásztainak pere Bukarestben. A 7 tanú közül 5 terhelő vallomásokot tett a „négyek bandájának” két tagjára: Tudor Postelnicura és Ion Dincára.

Postelnicu, volt belügyminiszter, a Securitate főnöke ezúttal is megismételte, hogy a temesvári tűzparancsot Elena Ceausescu szorgalmazta és ő adott neki utasításokat. Arról is vallott, hogy a diktátor kegyetlen felesége rendelte el az első napokban meghalt, elesett áldozatok eltüntetését. Elena utasítására az 57 halottból 40-et Bukarestbe szállítottak és elégették őket. Postelnicu tagadta, hogy december 21-én a nagygyűlést követő zavaros helyzetben ő személyesen bántalmazott volna tüntetőket. A tanúk viszont állították: Postelnicu rugdalta, ültegette a tüntetőket és letartóztatási parancsokat osztogatott. A tanúk azok a személyek voltak, akik mint milicisták és karhatalmi alakulatok tagjai védtek a pártközpont épületét. Ezek a tanúk Ion Dinca volt első miniszterelnök-helyettesre is terhelő vallomásokot tettek. Úgy nyilatkoztak, hogy Dinca rendkívül erőszakos volt és lövetett a tüntetőkre.

Fény derült a tárgyaláson Milea nemzetvédelmi miniszter öngyilkosságának körülményeire is. Corneliu Pircabalescu ezredes, vezérkari főnök elmondta: december 22-én délelőtt 10 óra és 10 óra 30 perc között következett be Milea öngyilkossága. Utoljára őt hívta be a miniszter s közölte vele: Ceausescu arra kötelezi, hogy lövessen a népbe, de ő ezt nem teszi. A vezérkar főnökét megkérte, hogy ezeket közölje családjával, majd kiküldte Corneliu Pircabalescut arra hivatkozva, hogy fontos telefonbeszélgetést kíván folytatni. A miniszter szobájában nem volt senki. „Amikor elhagytam a szobát és a folyosón mentem, hallottam a lövést. Visszasiettem. A miniszter egy kanapén feküdt, szívlövéssel, holtan” – mondta. Mint később kiderült, Milea előzőleg a folyosón őrt álló katonától kérte el a pisztolyát és azzal végzett önmagával.

Fegyverkereskedelem és zűrzavar

Bakuban nagy valószínűséggel hatalomátvételt készítettek elő, amikor Moszkvából kihirdették a rendkívüli állapotot. Ezt Igor Prelin, az Államvédelmi Bizottság (KGB) sajtóirodájának vezetője közölte kedden Moszkvában újságírókkal.

Szavai szerint a rendkívül heterogén népfrent – amely ma is a lakosság 90 százalékának támogatását élvezzi – saját fegyveresei mellett a maga oldalán tudhatta a helyi rendőri erők leg-
alább felét. A népfrent emberei a kato-

nák minden mozdulatát éberrel figyelték, s erről mozgó rádiónadók segítségével értesítették vezetőiket. Emellett szigorúan ellenőrizték a városi telefonvonalat, a Bakuból ily módon kikérülő információkat is.

A KGB szóvivője szerint feltehető, hogy a bakui rendkívüli állapot bevezetése során jóval többen haltak meg, mint azt korábban hivatalosan közölték. Igor Prelin szerint az iszlám hagyományok szellemében ugyanis sokan már hajnalra eltemették elhunyt családtagjaikat, s valószínű, hogy sohasem sikerül kideríteni teljes pontossággal az áldozatok számát.

A KGB képviselője a moszkvai belügyminisztériumban tartott sajtóértekezleten ugyanakkor cáfolta, hogy bakui nők és gyermekek az utcai lövöldözések során haltak volna meg. Információi szerint a tetőn és lakásokban megbúvó orvlövészek elleni harc során több lakásba is lövedékek csapódtak, s ezek oltották ki a bakuiak életét. Prelin „muzulmán fanatikusoknak” nevezte a népfrent fegyvereseit, akik egyebek között mentőautókból tüzeltek a katonákra. Szemtanúkra hivatkozva viszont megerősítette, hogy a katonatisztek menekülő családtagjai közül néhányan az utcai lövöldözések áldozatai lettek.

Prelin az egyik legveszélyesebb következménynek nevezte az illegális fegyverkereskedelem megindulását az egyes köztársaságok között. Az örményországi és azerbajdzsáni fegyverraktárakból elrabolt fegyverek jó része ugyanis az ország más térségeiben működő szervezett alvilág kezébe kerülhet. A KGB adatai szerint egy-egy automata löfegyver 3 és fél–4 ezer rubelers áron cserél gazdát.

Nyílt levél Stelian VASILESCU-hoz,
a FAMILIA volt(?) szerkesztőjéhez

Legyünk hazafiak!? Hogyan?

Uram! A nagyváradi CRISANA LIBERA c. újság 1990. jan. 14-én megjelent számában olvastam megemlékezését: 140 éve született Eminescu. E rövid cikkére reflektálva szeretnék néhány gondolatot eljuttatni Önhöz és az olvasóhoz. Ez nem vita – mert nem képezheti annak tárgyát –, csupán tisztázzunk néhány dolgot, mert nincs rosszabb annál, ha az együttélő nemzetek közé éket verünk jól célzott, ügyesen elrejtett mondatokkal.

1934-ben leplezték le Eminescu váradi mellszobrát (Oskar Han munkáját), amikor ezen az ünnepségen – az akkori polgármester – Tiberiu Mosoiu, a következőket mondta: „Ez az esemény kétszeres fontossággal bír: a román gondolat győzelme ezen a tájon, és hálánk, melyet a legnagyobb román iránt érünk. Eminescu alakja hittel és bizonyossággal tölt el bennünket, amelyet minden pillanatban éreznünk kell”.

Az írók nevében Ion Minulescu szól: „Eminescu szobra nemcsak szép ékesége, hanem kútforrás is ennek a városnak, amely megmutatja, hogy lime: tiszta vizet lehet inni...”

A fenti idézetekhez Ön, ceausescui hángnemben a következőket fűzi: „1940 szeptemberében egy gyalázatos Diktátum után a várost elfoglaló horthysták ezt a „kútforrás”, erre a legnagyobb költőt ábrázoló szép bronzszoborra kötelek hurkoltak, lerombolták, szétörték és a várost átszelő Körösbe dobták...”

Nekem is az az álláspontom, hogy szégyenteljes a szoborgyalázás és a temetők rombolása. De ne felejtsem el valamit Stelian Vasilescu: mi, mindketten földiek vagyunk, és azt a vidéket, Bihart és Erdélyt egy korábbi, még szégyenteljesebb Diktátum is érte: TRIANON. Azt a várost, püspökségével együtt, Szent László magyar király alapította 1093-ban. Szobra ott állt a Szent László-téren, a bevonuló román csapatok ugyanezzel a módszerrel tüntették el, s került helyére a bronz-Ferdinánd, román király. De tovább megyek! Ki volt az az ember, aki Váradon elsőként közölte Eminovici verseit? Vulkán József! (Tőle származott az Eminescu név), aki Budapesten végezte az egyetemi tanulmányait, és édesanyja Irinyi Viktória volt, Irinyi János, a gyufa felalálójának, és Irinyi Józsefnek, a közismert forradalmi szellemű újságírónak a testvérhúga. 1865-ben indítja útjára folyóiratát a „FAMILIA”-t, mely Budapesten jelenik meg 15 éven keresztül, aztán Váradon folytatja 1906-ig. (Cosbuc is itt közöl először 1884-ben).

Szent László városában soha nem volt gond, se probléma, ki miféle nációhoz tartozott. Az Ön felesége is magyar. Én pedig? Az egyik nagyanyám belényesi román, nagyapám szerb, másik ágon nagyanyám ruszin, nagyapám tót; én Bukarestben születtem. Magyarok. De soha nem jutott volna eszembe Eminescu évfordulóján a „horthysta-hordák” cselekedetei.

Miért nem gondolkodik Ön is úgy, mint nagy elődje, Vulcan Iosif vagy Victor Eftimiú! Aki a következőket írta Vulkán Józsefről: „A gondolat és a szó apostola, a sovinizmustól mentes hazafi, a kultúra fáklavivője, egyben mélyen európai, aki tisztelettel és szeretettel fordul más népek, elsősorban magyar barátaink kultúr-szellemisége felé...”

Romániai Magyar Demokrata Szövetség

Törvényes a magyar párt

A bukaresti törvényszéken 49-es számmal iktatták a Romániai Magyar Demokrata Szövetség jogi személyként való bejegyzési kérelmét. A törvényszék illetékes tanácsa az előterjesztést a törvényes előírásokkal és jogszabályokkal összhangban levőnek találta, s a bejegyzéssel az ügyész is egyetértett. Ezzel az RMDSZ megkapta működési engedélyét – jelentette be Veresztóy Attila, a szövetség ideiglenes intézőbizottságának titkára.

Az elnöklő Domokos Géza tájékoztatást adott arról a találkozóról, amely Ion Iliescuval, a Nemzeti Megmentési Front Tanácsának elnökével jött létre.

Bejelentették: az RMDSZ párbeszédet kezd valamennyi párttal és szervezettel. Ismerteti a szervezettel a Marosvásárhelyen elfogadott szándéknyilatkozatot, s keresi a pártokkal, politikai mozgalmakkal, társadalmi szövetségekkel, csoportosulásokkal azokat a területeket, amelyeken hathatós együttműködés bonafokozhat ki elsősorban a nemzeti jogok biztosításában. Szóltak arról, hogy az RMDSZ keresi annak le-

hetőségét, hogy szoros kapcsolatot ápoljon a társnemzetiségi szövetségekkel, így a német, ukrán, szerb, török és más nemzetiségű szövetségekkel, szervezettel. Felmerült annak lehetősége, hogy a nemzetiségi szövetségek alkossanak egységet, tömörüljenek ligába, hogy közösen fellépve, hathatósan segítsék elő a nemzetiségi jogok maradéktalan gyakorolhatba ültetését.

Az ülésen már megjelentek vidéki szervezetek képviselői is: így elsőnek a kolozsvári és nagybányai bizottságok munkájáról, valamint a Szilágy megyei szervezet tevékenységéről hangzott el beszámoló. Ezt kiegészítette az a közlés, miszerint jelenleg 17 megyében alakultak meg az RMDSZ tagszervezetei, s a tagsági létszáma már megközelíti a 300 ezret. Ez még nem véglegesített adat, mivel jelenleg nagyarányú tagtöbbletet és szervezeti építést hajt végre az RMDSZ. A tavasszal tartandó kongresszust a szövetség második országos küldöttértekezlete készíti elő, amely február 24-25-én tartja munkatanácskozását Sepsiszentgyörgyön.

Szent László nem indul világgá

(A szerző felvétele)

Mondja, Uram, minek a gyűlölködés? Nem szebb erény az együttélésben a barátság? Ha netán Várad magyar vagy román múltjáról kezdenénk el polemizálni, számomra majd ezer év történelme áll rendelkezésemre, míg Ön számára csupán ötvenhat esztendő.

Nézzé, Barátom, itt senki nem beszél, és nem is ír Mardaescu tábornok pesti bevonulásáról, sem az akkori gyárak leszereléséről, amit jóvátételként *leírtak*, de azokról a villamosokról sem, melyeket 1944 után vissza kellett szállítani Odesszába.

En szeretném elfelejteni az elmúlt évtizedek gyűlölködését és gyűlöltre nevelését... Azt hiszem, elsőként én üdvözöltem frásban a Szovjet-moldáviai románokat, mert volt bátorságuk kibontani a piros-sárga-kék zászlókat, vállalván nemzetűdátukat. De volna egy kérdésem: ha Váradon, akár Erdélyben élő magyar ember kibonthatná piros-fehér-zöld zászlaját? Ha netán igen, mi történne? Szívesen venném válaszát arra is, hogy ki kezdte a szobrok és temetők, akár a magyar falvak felszámolását, a magyar nyelv és a magyar iskolák elsorvasztását. Vulkán József írta egykoron, ajánlom figyelmébe: „Ha azt mondom nemzet – nyelvet értek azon. Ha nincs nemzet, nem létezhet nyelv. Ha hiányzik a nyelv, akkor a nemzet se létezhet. A nemzetnek mindene a nyelv: élete, léte, jövőjének megőrzője.”

Az erdélyi magyarság nem kisebbség, hanem nemzetalkotó nép, közösség: nyelve, léte és múltja van. Legyen jövője is együtt a románokkal, de békében, barátságban és torzalkodások nélkül. Ne a múltat feszegezzük, a holnap elébe nézzünk! Legyünk hazafiak, de sovinizmustól mentesen!

Nikolits Árpád

A szovjet csapatok jelenlétének katonai szükségességét vitató magyar állásponttal polemizáló kommentárt közölt a Krasznaja Zvezda. Az egyoldalú csapatkivonások, amelyek nem számolnak minden körülménnyel, a földrészt katonai stabilitásának megsértését eredményezhetik, árthatnak a bécsi tárgyalásoknak. Feltehetően a felismerés hatására nyilatkozott úgy a napokban a lengyel kormány, hogy nem veti fel a lengyel földön állomásozó szovjet csapatok kérdését. Idézi a szerző Edward Rowny-nak, az amerikai külügyminiszter tanácsadójának véleményét is, aki azért aggódik az egyoldalú kivonások miatt, mert annak következtében fokozódhat a politikai nyomás a Nyugatra is. Jobb a csapatkivonást olyan megállapodás keretében végrehajtani, amelyről most folynak a tárgyalások a Varsói Szerződés és a NATO képviselői között.

Legyen magyar egyetem

A magyar nemzetiség számára korlátozásoktól mentes anyanyelvű oktatást sürget a Nagyváradon megjelenő Bihari Napló.

A lap emlékeztet a szomorú múlt, amikor teljesen eltűntek, vagy a román tagozatokkal egybeolvadtak az addig önálló magyar nyelvű általános iskolák, fokozatosan apadt a magyar tannyelvű osztályok száma. Az utóbbi években egyre több iskolában már a magyar nyelvű tankönyvek is el-eltűnedezték. A helyi vezetők túlbuzgóságából, a tanügyi szerveknek hajbókoló tanfelügyelők és iskolaigazgatók utasítására központi rendelkezés nélkül is románul kezdtek el tanítani több tantárgyat.

„Nem feledkezhetünk meg arról, hogy szinte mindenütt megszüntették,

betiltották a magyar kabineteket, a pedagógusok magyar nyelvű továbbképzését, levették írók, költők – Petőfi, Ady, József Attila – arcképeit, idézeteit, s már az osztályfőnöki órákon is megtiltották az anyanyelv használatát. Bízunk benne, higgyünk az új és szabad Románia szellemében, hogy mindez már a múlté. Magyar nemzetiségi diákjaink, akik magyar osztályokba járnak, minden tantárgyat majd anyanyelvükön tanulhatnak. De tanulják az eddiginél komolyabban a román nyelvet is, amely az állam nyelve, miután ez a tudás alapja, feltétele a barátságoknak, együttélésnek és testvériségnek” – írja a lap, amely végül leszögezi: legyen ismét magyar anyanyelvű felsőoktatás is. Kétfélmillió erdélyi magyarnak ugyanis joga és igénye van erre.

Halász-, vadász-, madarászárságba csöppentem a Tisza felső szakaszán. Szőlőhegyi pincék, üdülővezetési villák vagy vízparti horgásztanyák közelében az utazóban az a benyomás támad, hogy egy másik Magyarországot más magyarjaival van együtt. Abba marad a lobogó hajó rohanás a pénz, alkatrész, valuta után; az acélos könyvek barátilag kinyújtott kézzé változnak. Mindenki köszön és beszélget a másikkal, akkor is, ha idegen. A környékbeli motorcsónakokat a hangjukról megismerik. Mint egy kis falu; az elveszett, szétzúzott közösségek izére, fészekmelegére vél rálatálni az ember.

Nem mai az észletem, hogy a halász-vadász ember a folyamat első részében, nevezetesen a vad elejtésében vagy a hal megakasztásában többnyire találékony, sőt, furfangos, míg a második részben, a feldolgozásban már kevésbé jeleskedik. Meglehet, ehhez az is hozzájárul, hogy egy horgásztanya konyhai felszerelése – ha van egyáltalán konyha – jobbára szerénynek mondható. Zömmel egysíkú a zsák-mány elkészítése; vadpörkölt vagy halászlé. A harmadik szomszéd eltért ettől – vadkacsából húsvest főzött. Három óráig tartott a művelet, felemás eredménnyel. A vadkacsa rágós maradt, mint egy százéves varjú. Ezenkívül a húsvestnek erőteljes halfe volt, nyilván a kacsától – a kacsának meg a halaktól, amiket megevett. Továbbá a parti húzós csökött a víz mellé alighanem némi homokot is fölshipantott, mert a lé korcogott a fogak között. Ezután jött az őzpörkölt. Az ilyesmit úgy a Szeged-Baja vonal magasságában

főzik a legfűszerezesebben. Leninváros magasságában lévén hiányoltam is a fűszereket. Úgyhogy némi szalonnával kárpótoltam magamat.

Mindezeket ellensúlyozandó, meg lehetős bor- és sörkészléssel bírtunk. Öt kilométeres körzetben nem volt vilány, házigazdánk mégis megoldotta a hűtést. Egy hajósláda méretű fadóbozt kibélelt hungarocellel. Még otthon, a

Dopping

hűtőben megfagyasztott néhány vízzel töltött műanyag zacskót, ezek kerültek a sör közé. Napokig hűvös maradt az innivaló. Nyári melegben az ilyesmi nek már a tudata is üdítőleg hat.

Elmentünk horgászni. Kapás sehol, döglött volt a víz, így maradt idő tanulmányozni a kérészszedőket. A kérész, vagy más néven tiszavirág, négy évig fejlődik az iszapos partoldalban, kovamoszatokat és egyebet eszegetve, és azután egy nap jut a repülésre. Estére már halvacsa lesz a szerencsétlenekből, bár meg lehet ez alatt a röpke idő alatt megélik életük legfontosabb – legboldogabb? – részét. Ha belegondol az ember, lehet, hogy a többi csak sallang... A halak csemegeznek tehát, és tudja ezt a horgász is. A kérész, mint csali, szinte minden hal fogására alkalmas, ezért a horgászember kirepülés előtt szed belőlük. Turkálja az alkalmasnak látszó partoldalakat – ásóval, kapával, de az igazi a

báger. Ez a célszerszám leginkább egy kisebbfajta vödör palástjához hasonlító fémhenger, mindkét vége nyitott. Hosszú póznához van erősítve, így magasabb vízállás esetén is le lehet vele nyúlni a kérészszónába. Ezzel veszik ki az iszapot és válogatják szét a kifejlett rovarokat. Elterjedt módszer és csali erre felé.

Nem fogtunk semmit, estefelé kiszedtük a horgokat, visszamentünk a tanyához és sörrel vigasztalódtunk. A merdek partoldalról hirtelen egy ismert arc bukkant elő; Andor, a súlyemelő. Kérészt szedett a túlparton. A kezében tartott báger komoly darabnak tűnt – krómozása csillogott a lemező Nap fényében. Félucat tízéves forma srác kísérte, az izomembereknek kijáró áhítattal lesték szavát, vitték a csalisedényt. Igyál egy pohár sört, kínálta házigazdánk. Nem lehet, Gyurikám, mondta Andor, tudod a gyógyszerek... Olimpia előtt voltunk, ezért Gyuri a lényegre tért; Aztán bajnok legyél, különben haza se gyere! Andor szusszant egyet; Pfü, ember! mit nem adnék érte. Baromi, hogy mit dolgozunk!

Aztán Gyuri elmesélte, hogy mit dolgoznak. Az emberi teljesítőképesség határán mozogva emelgetik a súlyzókat. Ennek persze ára van; szinte mindegyik folyamatosan sérült. Izom, ín, ízületek... valamivel mindig bajlódnak. Marokszám szedik a gyógyszert, ezért még egy pohár sört sem ihatnak.

Aztán jött az olimpia, s kiderült, hogy szedtek mást is. Később tudott lett az is, hogy kísérleti nyúlként ke-

zelték őket; izomerősítő anabolikák-ból a szokásos dózis tízszeresét etették velük és figyelték, hogy mennyi idő alatt ürül ki a szervezetükből. Hiába, mert doppingolás miatt néhányan megbuktak.

Hosszasan néztem a fák alatt távolodó súlyemelőt, a körötte sündörgő gyerekeket, akik láthatóan istenfitték. Szegény fiúk, emelte meg a poharát házigazdánk. Még szerencse, hogy mi csak ennyi súlyt emelünk, mondta, és beleivott a sörébe.

St.

Dr. Békesi László Úrnak!

Tisztelt Miniszter Úr!

Kénytelen vagyok másodszor írni Önnek, minek két oka van: 1.) elnézését kérem, hogy neve sajtóhibával jelent meg; 2.) több mint egy hónapig hiába vártam a választ. Ez utóbbival kapcsolatban, hogy várakozásom jogos volt, arra feltételezésre alapult, miszerint az emberi együttélés (és modor) alapvető követelménye, hogy a névre szóló levélre válaszolni illik. (Minezt megerősíti, hogy ön nemcsak tölem közvetlenül, de a Magyar Hírlaptól is megkapta levelemet és ez a kormányhoz legközelebb álló újság is hiába várta választ.)

A levelemben foglaltakat természetesen teljes egészében fenntartom, amit megerősít nemcsak az Ön hallgatása, hanem az alábbi sorok a Magyar Nemzet 1990. január 27-i cikkéből: „A felelősség kérdése ugyanakkor a személyek oldaláról sem kerülhető meg. Bár a mai magyar kormányzat folyamatosan elhatárolja magát elődeitől, ugyanez a szakmai-kormányzati apparátus már a Lázár-kormány idején is tevékenyen részt vett a hibás döntések meghozatalában, s ugrásra készen várták, hogy a második vonalból az elsőbe juthassanak. Így e szakmailag nem egy esetben tehetégtelen gárdának a lelkiismeretét terheli több milliárd dollár abból a bizonyos 20(?) milliárdból – mégpedig az elkapkodott és koncepciótlan liberalizáló intézkedések miatt. Felelőségüket csak növeli, hogy e kapkodás közben furcsa módon arra mindig odafigyeltek, hogy olyan csiki-csuki játsszanak a különböző jogszabályokkal (lásd: ingatlanyszerzés, vám- és valutarendelkezések), amelyekből csak a magas jövedelműek, a vagyonokat korábban felhalmozni képesek tudtak hasznot húzni. E réteg pedig az egymással és a feltörekvőkkel is ellentétben álló hatalmi-uralkodó elit. Jogos tehát a nép igénye, hogy számoljanak el a vagyonukkal.” Úgy vélem, ehhez nem kell kommentár, hiszen a pénzügyi kormányzat utóbbi kettő évben tett összes intézkedése mindezt igazolja és bizonyítja. Egy újabb példa a fentiekkel kapcsolatban a válasz nélkül maradt előző levelem óta: Vajon milyen logikai vagy pénzügyi érv indokolja a vízdíj megállapítását a lakás nagyságának és nem(!) a lakók számának függvényében? A szakértelem hiánya párosul a monetáris (kölségvetési) diktatúrával.

Végül jelen soraimra választ nem várok, de abban bízom, hogy 1990. március 25-ig (választások!) ez a pénzügyi kormányzat és személy szerint Ön nem hoz olyan további kamikáze intézkedéseket, ami a következő pénzügyi kormányzatot hosszabb időre megbéníthatja.

Budapest, 1990. január 29.

Tisztelettel: dr. Réczel Róbert

Egy téma két „felvonásban”

Indul a vonat, a csaló leszáll

A színhely a főváros valamelyik pályaudvara. (Azért lényegtelen, hogy melyik, mert kiderült, az újságok árusító rendre megcsinálják mindegyiken e fondorlatos csalást.) Szóval ül az emberünk a vonaton. Alig egy-két perc, s indul a szerelvény. Erre jön az újságot árusító (általában) férfi, s hangosan sorolja a kínálatot. Egy dolog mindenkinek föltűnik, s az árajánlat miatt érdeklődök, mi több vásárlók is akadnak.

– Megjelent a magazin. A színes, szép magazin... Tessék! Mindössze csak kilenc forint! – s mutatja a „címlapot” a „DIVAT... DIVAT” felirattal. A kép pedig csinos manókeneket, rajtuk pedig szép holmikot láttat.

Emberünk megkérdezi, hogy milyen magazint kínál az úr. (Mert akkor azt hitte még, úrral van dolga.)

– Hölgyeknek szólót elsősorban. Divat, kozmetika, sütés-főzés... De van ebben minden. Negyven oldalas. Csak kilenc forint. Adhatom? – kérdi és nyújtja is. A tizest zsebébe süllyeszti és rohan tovább, skandálva a „csak kilenc forint az új magazin-t”.

Közben a vonat elindul, az árus természetesen leszáll.

Emberünk pedig elégedett mosollyal kezdi nézni az olcsó lapot. Először végigsimít kezével a finom műnyomó papíron, s nézi a közelről már nem is olyan csinos lányokat és ruhájukat. Mire észreveszi, hogy lap alján 30-as éktelenkedik. Nyomban kapcsol: a „magazint” kifordították – csabításként. Visszahajtja és olvassa a valódi címlapon a valódi címet: Lá-

nyok, asszonyok. Alatta: „A Szovjetszkaja Zsenscsina című képes havi folyóirat magyar kiadása.” Mellette: '89/12. (S már január végét írunk!)

A körülötte ülők pedig jót nevetnek, bár látszik, hogy együttéreznek. A mi emberünk pedig föllapozza szerzeményét. Hát mit látnak szemei? Benne egy Fáklya című lap, a címlapon „Orosz szépség”. Erre emberünk mosolyodik el, s így szól:

– Hát a haszonnak fuccs...

– Dehogy, mondja egyik utastárs. Nézz csak meg, hogy mennyibe kerülnek?

Nézi. Az egyik öt, a másik négy forint. Az összesen kilenc.

De emberünk makacs. Ha már megvette a mutatós magazinokat, hát olvas belőlük. Például ételrecepteket. Az egyik úgy kezdődik: vegyünk két kiló húst, szeleteljük fel 1-2 centi vastagra... Dühösen továbblapoz... Egy kis októberi forradalom... Na, nem. A Kolhoz című írásba bele sem fog, a viccek szabályosan kihozzák sodrából. Az már meg sem kottyán neki, hogy a „Szovjetszkaja Zsenscsina” című társadalmi, politikai, irodalmi és művészeti folyóirat magyar nyelvű kiadása megjelenik havonta orosz, magyar, angol, arab, bengáli, finn, francia, hindi, japán, kínai, koreai, német portugál, spanyol és vietnami nyelven. Alapítási év: 1945.

Kezemben tartom az emberünk által vásárolt pakkot. S mondom neki,

van egy jó hírem. A Fáklya (s úgy hallom, a Szovjetunió című lap is) megszűnik. Emberünk rám néz, s mutatja a december 17-i szám belső vezércikkét, melyben olvasható, hogy e lap utolsó számát tartjuk kezünkben. Ám változó világunk jegyében a helyébe lép egy új kiadvány, a Plusz 8. Ettől ideges leszek, s asztalra lököm a Fáklyát. Mire kicsusszan belőle a roppant szolid, kicsinyke Plusz 8 mutatószám. Emberünk majdnem fetreng a röhögéstől. S kérdi, hogy még ő nem járt jól?

Kezébe nyomom szerzeményeit, de visszautasít. Nekem ajándékozza és elrohan. Én pedig tűnődöm. No, nem azon, hogyan viszonyozzam e gesztust, mert azt már tudom. Hanem azon, hogy ugyan a negyven oldalas csillogó papírra, a szép mellékletekre kinek és miből futotta és futja? És persze az is izgat, hogy kik és mennyivel dotálták és dotálják e lapokat. Mert ugye, maga a papír is többbe kerül az áránál, a négy és öt forintnál. Azt pedig végképpen nem tudom, hogy kik vásárolták, vásárolják ezeket az újságokat (pardon, „magazinokat”)? Mert ugye, nálunk korábban a szocialista brigádoknak illeendő volt ezeket megvenniük. (Szerencsére az olvasottsági indexet nem mérték.) De ma már ilyen brigádok nincsenek nálunk... A külföldi vevőkörrel is szívesen olvasnék akár tanulmányokat is. Akár öt forintért is! Vagy kilencért.

S most kezdem sajnálni az újságot árusítókat. Mert eddig kiemelt jutalékot kaptak a terjesztésért: 20 százalékot. Ezután pedig? Marad a normál, az átlag, a 13-14 százalék. Hát ennyiért e – papírjukból adódóan – súlyos lapokat mégcsak cipelni sem érdemes. Hát még csalni velük?

V. Horváth Mária

Csapatkivonási tárgyalások

Csütörtökön Budapesten megkezdődnek a hivatalos kétoldalú tárgyalások a Magyarországon állomásozó szovjet csapatok kivonásáról. Az elmúlt napokban közzétett nyilatkozatok, politikai, társadalmi szervezetek ülésein elhangzott megállapítások arról tanúskodnak, hogy a magyar közvélemény fokozott várakozással tekint a magyar–szovjet megbeszélések elé, s a csapatkivonások ügye – annak nemzetközi összefüggésein túl – elsőrendű belpolitikai kérdéssé vált a szabad választásokra készülő Magyarországon. Merőben más véleményt fejt ki viszont a szovjet honvédelmi minisztérium lapjának keddi számában megjelent vitacikk írója, aki a csapatkivonások általa sietősnek tartott ütemét kifogásolja. Nézete szerint tagadhatatlan, hogy megvannak a szovjet csapatok jelenlétének katonai okai. Mindenekelőtt az Európában még fellelhető katonai veszéllyel támasztja alá megállapítását, s a földrész katonai stabilitásának megbomlásától óv.

A Krasznaja Zvezda cikkére Somogyi Ferenc külügyminisztériumi államtitkár reagált. Előrebocsátotta, hogy az írást magánvéleménynek tartja, s a probléma kifejezését, a hivatalos szovjet álláspont ismertetését a csütörtökön megkezdődő hivatalos kétoldalú tárgyalásra érkező szovjet delegációtól várja.

Kapcsolatfelvétel

Egynapos látogatást tett kedden Bukarestben Berend T. Iván, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke. A külföldi akadémiák közül a magyar az első, amely Bukarestben hivatalosan megkereste a Román Tudományos Akadémia vezetőit, a román tudományos élet képviselőit, kezdeményezve a kapcsolatok újrafelvételét. Az utóbbi években is volt kapcsolat a két akadémia között, de ez megrekedt a formalitások, a nagyon szerény kutatócsere keretei között. Most viszont lehetőség nyílik a kapcsolatok újjáépítésére. A Román Tudományos Akadémia, miként Bukarestben elmondták, erőteljes átalakítás előtt áll. A Ceausescu-diktatúra a román akadémiát elszigetelte a nemzetközi tudományosságtól, a tudósok nem tarthatták meg tagságukat a nemzetközi tudományos szervezetekben. Az akadémiától elvették kutatóintézeteket, azokat gyakorlati irányultságú intézményekké alakították át. Tizenöt éve nem vettek fel új tagot. Így az akadémiának a lehetséges 181 helyett jelenleg csak 93 tagja van. Szinte kihalásra volt ítélve ez az intézmény. Most egy dekrétum elrendelte az akadémia teljes átalakítását, a tudományos kutatóintézetek visszakapcsolását, a tagválasztás meghirdetését s a tudományos autonómia szavatolását.

Jogsérelemek

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Tanácsa 1990. január 25-én tartott ülésén foglalkozott az egyetemi oktatókat és hallgatókat politikai indítékból ért jogsérelemekkel. Az egyetemi tanács megállapította, hogy az egyetem 1948. évi megalapításakor a jogelőd intézménytől (József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közgazdaságtudományi Karától) politikai megfontolásból nem vett át egyetemi tanárokat, oktatókat, a hallgatók alanyi jogait tömeges kizárással megsértették. Az elmúlt 40 év alatt – különösen az 1956. évi forradalomban való részvétel miatt – oktatókat és hallgatókat érintő méltánytalan személyi döntések fordultak elő.

Az egyetemi tanács mélyes sajnálatát fejezi ki az egyetemi munkatársait, hallgatóit – gyakran az egyetem szándékától függetlenül – ért sérelem miatt, amelyek összegegyeztetetetlenek az általános etikai normákkal, s amelyek egyben az egyetem érdekeit és tekintélyét is hátrányosan érintették. Kinyilvánítja készségét a politikailag diszkrimináltak morális támogatására, a hátrányos következmények lehetséges orvoslására. Ennek érdekében az egyetem felhívja az érintetteket, hogy a jogsérelem kivizsgálása céljából írásban vagy személyesen jelentkezzenek az egyetem rektoránál.

A kormány jobb és bal keze

Megnyugtatólag nyilatkozik a Veszprémi Városi Televízióban Keleti György, a Honvédelmi Minisztérium szóvivője a szovjet–magyar vegyesbizottság eredményes munkájáról. Bejelentéssel többek közt, hogy február elsejétől lényegesen kevesebb lesz az éleslövészetrel járó, a lakosságnak kellemetlenségeket okozó hadgyakorlat. A város pedig ahelyett, hogy megnyugodna, tüzel. Miért? Mert alig néhány napja jelentette meg a megyei lap a szovjet–magyar vegyesbizottság közleményét arról, hogy a szovjet hadsereg a város közelében február 1-jétől május 30-ig hadgyakorlatot tart. A lövészetek által okozott kellemetlenségekért elnézést kérnek.

Szándéknyilatkozatot ad ki Németh Miklós kormányfő és Glatz Ferenc művelődési miniszter, amelyben javasolja magánegyetem létesítését Miskolcon. Néhány nappal később megjelenik a Művelődési Minisztérium állásfoglalása arról, hogy hazánkban nincs törvényes lehetőség magánegyetem működtetésére.

Ha nem tudja a jobbkez, mit csinál a bal, az mindenképpen kellemetlen. Kormányozni viszont végképp nem tanácsos ilyen állapotban.

–Igyg–

Botrány után fegyverszünet Keszthelyen?

Botrány Keszthelyen címmel az elmúlt héten beszámoltunk dr. Gárdos Sándornak, a Keszthelyi Városi Kórház és Rendelőintézet igazgatójának kálváriájáról. Nos, az ügy még most is tart, noha szerdán késő estig Veér Miklós városi tanácselnök, dr. Kató Gergely, a tanács egészségügyi osztályvezetője jelenlétében hajszálnyit közeledtek az álláspontok. Ezt megelőzően alkalmam volt beszélgetni dr. Kovács Pállal, a keszthelyi gyógyszerész igazgatójával, a megyei és a városi tanács végrehajtó bizottságának tagjával. Ő közölte: írásban eljuttatta Zala megye egyik illetékes vezetőjéhez álláspontját, miszerint nem hajlandó koncepciók ügyek előkészítésében közreműködni. Ezt a nyilatkozatát a dr. Gárdos Sándor körüli huzavonával, meghurcoltatásával kapcsolatban a Dátumnak is részletesen kifejtette, megadta. Dr. Szincsek József Keszthely városi vezető ügyésze szerint ezt az ügyet a lehető leggyorsabban be kell fejezni, nemcsak azért, mert mindenképpen a város egészségügyi ellátásának a rovására mehet, hanem azért is, mert felesleges politikai indulatokat indukálhat, szülhet. Mint ismeretes, dr. Gárdos Sándort a Keresztény Demokrata Néppárt képviselőnek szándékozik jelölni. Javában tart a 750 cédula összegyűjtése. Ebben az időszakban érték erőteljes támadások mind a megyei sajtóban, mind pedig a városi tanács végrehajtó bizottsága ülésén, mely félbeszakadt. Ezt az ülést egyébként azért nem lehetett megtartani, mert a kórház dolgozóiból összeverbuvalódott 20 – egyesek szerint 40 – fehérlőpenyes behatolt a tanácsterembe, s így a vb-ülést feloszlatta Veér Miklós keszthelyi tanácselnök. Tudósításom diktálása közben érkezett vissza a tanácselnök, aki a következő gyors nyilatkozatot adta: „Akkor leszünk bölcsek, ha az országgyűlési képviselő-választások befejezéséig ezt a bizonyos félbeszakadt vb-ülést nem folytatjuk, felfüggesztjük. Az indulatok elhatalmasodása, az esetleges vádak elkerülése érdekében. Semmiféle szándékunk nincs a választások menetét, hangulatát megzavarni. A rendkívüli végrehajtó bizottsági ülésen előterjesztem azt a javaslatot is – ezzel együtt –, hogy a petíciót ányújtó kórházi képviselők, dolgozók ellen szabálysértési eljárást ne kezdeményezzünk. Az ügy számos tanulsággal szolgál. Reméljük, hogy a vita ez idő alatt rendeződik és kialakul a megoldás.”

A városi tanácselnök szobájában hosszú, időnként heves vita alakult ki arról, hogy vajon mennyiben felelős dr. Gárdos Sándor azért például, hogy a kórház 15 millió forintos költségvetési deficitet „produkált”?

Dr. Gárdos Sándor a városi tanácselnök társaságában rendezett vitán elpanaszolta, nem tehet arról, hogy a 3 millió forintos ügynevezett bérmaradványt nem tudta kiosztani fizetésemeléseként a kórház dolgozóinak között. Halmozódik, göngyölödik, s jelenleg nemcsak a szakmai-politikai indulatokra kell gyógyírt találni, hanem meg kell keresni a gazdasági kibontakozás, megoldás útját is. Mindenestre az ügy számos egyéb tanulsággal szolgál, s későbbi cikkeinkben ezekről bővebben beszámolunk majd a Dátum olvasóinak.

M. Szabó Imre

A Vállalkozók Pártja mégis szövetségre lép

(folytatás az 1. oldalról)

Közben megérkezett a Vállalkozók Pártja Dél-Magyarországi koordinátora, Bősze Lajos, s kérem, válaszoljon lapunk néhány kérdésére.

– Pártjuk egészen mostanáig önálló képviselőjelölt állítását szorgalmazta. A szombati TV Híradóból viszont arról értesültem, hogy Önök választási szövetségre léptek a Liberális Párttal. Meglepett a bejelentés. Nem bíznak a független „befutóban”?

– Sajnos későn kezdtük el a pártszervezést, más pártokhoz viszonyítva majd egy éves késésben vagyunk. A január 20-án tartott kongresszusunkon a választási kampány teendőit elemezve arra az elhatározásra jutottunk, hogy mégis választási szövetségre lépjünk a programjunktól hozzánk közel álló pártokkal. Így szóban már megállapodtunk a Liberális Párttal, s most folynak a tárgyalások a Kisgazdapárt szegedi csoportjával, a Szociáldemokrata Párt haladó szárnyával és a Hornyák-féle Függetlenségi Párttal. Most kaptam Nógrádból a hírt, hogy Morvai úr is felajánlotta támogatását együttműködését pártunknak.

– Fontos, hogy bekerüljenek a Parlamentbe, ha kell koalíció árán is?

– Rendkívül fontos! A jelszavunk: demokrácia, szabadság, függetlenség, s mindegyiket áthatja a legfőbb elv, a magántulajdon szentségének a biztosítása. Csak a Parlamentbe kerülve tudjuk biztosítani az iparos, kereskedői és vállalkozói réteg védelmét. Szakértőink most dolgoznak ki egy magánbankra és magánbiztosítókra vonatkozó rendszert.

– Miért tartják szükségesnek a magánbankok, és biztosítótársaságok megalakítását?

– Azért, mert az állam uzsorás módjára kizsákmányol bennünket! Lényegesen többet zsebelnek be tőlünk, mint amit kapunk. Ez különben a társadalombiztosításra és az APEH-ra igaz.

– Sikeresnek mondható a hét eleji sztrájkjuk?

– Csak felemás sikert könyvelhetünk el. Egyedül a győri megmozdulásnak volt némi eredménye. Az az érzésem, még sok harcot kell vívunk az APEH-hal.

– Jólátokba bocsátkozni veszélyes. Mégis, hogy tippel, hány képviselőjük jut be a Tiszelt Házba?

– Remélem, legalább tíz!

Cseke Hajnalka

Kényszerből vállalkozott (1)

Aki nem fejlődik, az visszafejlődik

Az udvarszerű parkolóban néhány gépkocsi áll – egy-két kivételtől eltekintve valamennyi Dacia. Érthető, hiszen a betérőt a tábla tájékoztatja: „Dacia Márka Service”. A fiatal szerelők sietve közlekednek át az udvaron. Egyik kész kocsit hoz ki, a másik az újabb kezelendőbe száll be, s viszi a műhelybe, a szerelőcsarnokba. S ezekben, már ahol a diagnózist megállapítják, vagy ahol a „műtétet” végzik, illetve az elsősegélyt nyújtják, a rend az úr, no és a tisztaság.

– Dolgozni, mármint rendszeren dolgozni csak így lehet. Ha széthagynánk magunk után mindent, akkor néhány nap alatt olyan káosz lenne, hogy tovább tartana egy alkatrész vagy műszer előkeresése, mint a kocsit megjavítása – mondja a huszonöt év körüli fiatalember. – S persze, nem is keresnénk sokat – teszi hozzá. De már jön is a főnök.

A dunaföldvári autójavító üzemvezetője Süveges József, ám neve előtt ott van az ifjú megkülönböztetés, hiszen édesapja a tulajdonos. Bekísér a kellemes kis várón, illetve munkafelvévőn keresztül egy parányi irodába, ahol édesapja az íróasztalon levő könyv fölé hajolva – gondolom – ellenőrzi az elvégzett munkákat. De máris föláll, s a lakásba invitál. „Ott beszéljünk” – mondja –, „felelőségem pedig főz egy jó feketét”.

A hátsó fertályon lépcső vezet a lakásba, mely csöppet sem palotára, inkább két-három ember kellemes, de egyáltalán nem hívalkodó otthonára utal. Mert az is. Igaz, most ketten laknak itt. Korábban a két fiúval együtt nem bizonyulhatott még tágasnak sem. (De erre később még visszatérünk.)

– Hogyan lettem vállalkozó? – kérdi mosolyogva Süveges József. – Hosszú a történet. De a lényeg: kényszerből. Az Interagnál voltam alkalmazásban. Az itteni Shell-kútnak és szervíznek voltam az üzemvezetője. A hetvenes évek közepén volt a Shell-botrány. Nálunk úgy kezdődött, hogy a központból egyre gyakrabban jöttek a trnk-sok ellenőrizni és „beállítani” a kutakat. De nem be, hanem elállították azokat. Mondjuk tíz liter helyett csak kilenc és felet adagoltak a kocsikba.

Persze, néhány kutast is beszerveztek a dologba, majd pedig osztoztak... Gondolhatja, már abban az időben is 20–30 ezer litert adtak el naponta.

Amikor Süveges József gyanítani kezdte a dolgot, közölte a Volvo kombin érkezéssel, hogy csak az ő jelenlétében nyúlhatnak a kutakhoz. Ezután egyre gyakrabban hívták Süveges urat a központba megbeszélésre, s micsoda véletlen (!), éppen azokon a napokon mentek Dunaföldvára az „ellenőrök”. Erre leplombáltatta a kutakat... Egy piciny kör erre ugyan lezárult, viszont az ellenőrzések sokasodtak. Noha Süveges József volt az országban az első „Kiváló szervízvezető”, egyre több „hiba” akadt az ő felügyelete alatt.

– Hol azt vetették a szememre, hogy légszoros az ablak, hol meg azt, hogy kotyog a kilincs. Már nem lehetett bírní ezt az egészet. Gondoltam, tudjátok mit? Kolyogjanak nélkülem a kilincsek. Es fölmondtam. Kiváltottam az ipart, s autószerelőként dolgoztam – sokáig egymagam. De ezeknek ez sem volt elég. Följelentettek mindent. Még a „Központi Bizottságnál” is. Például azért, hogy kacsalábon forgó palotában lakunk. De láthatja... Ok pedig velem együtt jól tudták, hogy ez a ház két kezünk munkája. Azt is mondták, hogy Shell-cuccokkal dolgozom. De a vizsgálatkor kiderült, hogy saját magam által gyártott szerzőim vannak. Persze, érthető a dolog, hiszen konkurenciát jelenttem a számukra. Viszont nem értem, hogy miért nem a dolog másik oldalát „fogták meg”?

– Gondolom, hogy arra emlékszik, hogy 1976–77-ben kitört a Shell-botrány. Vagy száznyolcvan embert tartóztattak le az ügy kapcsán az országban...

Süveges József pedig szépen fejlődött. Egyre gyarapította szakkönyvtárát, igyekezett követni a technika fejlődését, s bővítette műhelyét. De még jó néhány esztendőnek el kellett telnie, hogy jól is érezhesse magát. Mert akkoriban úgy nézett ki a dolog, „mintha B-listás lennék...Az egyik a konkurenciának, a másik pedig osztályidegennek tartott”.

(folytatjuk)

V. Horváth Mária

Várják a négy milliárdot!

Az idén 4 milliárd forintot különít el az állami költségvetés a vállalkozások élénkítésére – jelentette be a napokban Medgyessy Péter miniszterelnök-helyettes. A hírrel kapcsolatban a KIOSZ és a VOSZ vezetői adtak tájékoztatást.

Fischer Pál KIOSZ-főtűkár szerint a kisiparosok érdekvédelmi szervezetének egyelőre semmilyen ismerete nincs arról, hogy ezt a pénzt miként, mikor, milyen feltételek között használhatják fel a vállalkozók. A támogatásra nagy szükség lenne, és remélem, hogy hamarosan megismerjük a konkrét feltételeket is – mondotta. Főként az induló vállalkozások segítése sürgető. De a 165 ezer kisiparos közül is több tízezer egyszerűen képtelen a műszaki fejlesztésre, mert az ehhez szükséges hitel kamata olyan magas, hogy azt az üzletmenet nem tudja elviselni. A 4 milliárd forint felhasználásával az állam például hozzájárulhatna ahhoz, hogy a magas kamatok a kisiparosok számára elviselhető mértékre csökkenjenek. Megoldás lenne az is, ha biztosító intézetek alakulnának e pénzből; e cégek garanciát vállalhatnának a kisiparos hitelének visszafizetésére. Bár a döntéshozók munkában a VOSZ képviseltette magát, a döntést azonban végül is a televízió híradójából ismertük meg – mondotta Palotás János, a VOSZ elnöke. A VOSZ egyelőre bizonytalan abban, hogy ez a pénzalap valóban hatékony segítséget jelent-e majd a vállalkozóknak. Az elmúlt év közepén – a költségvetés módosításakor – a Parlament elkülönített már vállalkozási alapot. A felhasználásról azonban a VOSZ-nak azóta sincsenek információi. Nem lehet tudni pontosan, mire költötték, és a VOSZ lehetőséget sem kapott arra, hogy betekintsen az ezzel kapcsolatos iratokba. A mostani 4 milliárd forint csak akkor ér valamit, ha a kormányzat konkrét felhasználási módokat tesz lehetővé; például segíti, könnyebbé teszi a hitelfelvételt, a visszafizetést, támogatja az új induló vállalkozókat, hozzájárul a külföldi bemutatkozáshoz, anyagiilag is ösztönzi a műszaki fejlesztést.

COCOM-könnyítések

– Az a tény, hogy amerikai mammutvállalatok is beruháznak Magyarországon, jelzésértékű és olyan lendületet adhat, amellyel idén akár 50 százalékkal is emelkedhet a magyar – amerikai kereskedelem. A fejlődést könnyítheti, hogy fokozatosan, az eddig vártnál nagyobb mértékben enyhítik majd a csúcstechnológia kivitelével kapcsolatos nyugati korlátozásokat. Erről beszélt az MTI washingtoni tudósítójának Donald Hasfurth, az Amerikai Kereskedelmi Kamara nemzetközi igazgatója.

A vezető gazdasági szakember, aki a Szovjetunióval és Kelet-Európával ápolta amerikai gazdasági kapcsolatokat tekinti át, elmondotta, hogy napjainkban egyetlen országban sem jár annyira élvonalbeli amerikai üzletember, mint Magyarországon. Az a tény, hogy olyan óriásvállalatok, mint a General Electric és a General Motors beruháznak Magyarországon, igen fontos jelzés. Fontos ez annál is inkább, mivel az átlagos amerikai üzletember nem tud a korszakos magyarországi változásokról, sőt: a válságos szovjet helyzetről hallva általában bizalmatlan a térség lehetőségeit illetően, nem tudván, milyen messzire jutott önálló útján Magyarországon. A „nagyok” beruházásai lélektanilag igen fontosak, így nem lehetetlen, hogy a két ország tavalyi, mintegy 550 millió dolláros kereskedelmi forgalma idén 50 százalékkal is nő.

Arra a kérdésre, hogy nem veszélyeztet-e Csehszlovákia és az NDK átalakulása Magyarország korábbi, kedvező helyét a nyugati beruházásokért folyó versenyben, Hasfurth nemmel válaszolt: eddig csak Magyarországon született olyan jogi szabályozás, amelynek talaján széleskörű beruházások, együttműködés lehetséges, az ország nagy előnyt élvez. Az előny azonban viszonylagos, amelyet a következő éven belül ki kell használni, mielőtt az új szabályozás a vetélytársaknál is megszületik. Számolni kell azzal, hogy Csehszlovákia, majd az NDK a nem távoli jövőben ugyancsak megkapja a legnagyobb kedvezményt az amerikai piacon, akár csak a Szovjetunió. Románia esetében a washingtoni kormány még kivárá állásponton van.

A választások után alakuló új magyar kormányt amerikai gazdasági körökben is nagy várakozás előzi meg, mondotta Hasfurth. Egyúttal számolnak azzal, hogy az új vezető gárda kialakulása miatt a kapcsolatok átmenetileg lelassulhatnak.

Hasfurth szerint várható, hogy a COCOM, a csúcstechnológia kelet-európai kivitelét szabályozó nyugati testület az eddig jelzettnél is nagyobb mértékben enyhíti a korlátozásokat. A február 15-i párizsi, miniszterhelyettesi szintű tanácskozás után újabb értekezletek következnek, amelyeken a további fokozatos enyhítésekről tárgyalnak, többek között a számítógépek, a távközlés, a szerszámgépek területén.

Heltai András (Washington)

Sokasodnak a kritikus körzetek?

Szakértők vizsgálják, miként biztosíthatók a kritikus foglalkoztatási körzetek kedvezményei Bányaterenyé, Egercsehi és Recsk, valamint bizonyos szempontokból Ózd térségének. Ezt a státuszt eddig csak Pécs és vonzáskörzete nyerte el a közelmúltban. Bányaterenyé térségében az eddigi vizsgálatok szerint az jelenti a fő gondot, hogy a Nógrádi Szénbányák nem teljesítette az 1988-as szanaláskor kitűzött célokat. Már a múlt évben több mint 1600-zal csökkent itt a létszám, s be kell zárniuk a 650 dolgozót foglalkoztató kányási üzemet. A nógrádi szénbányák adóssága egyébként meghaladja a 3,1 milliárd forintot a 2,6 milliárd forintos vagyonnal szemben. A jogutód nélküli felszámolás 2852 munkahely megszűnésével jár. A Mátraaljai Szénbányák Egercsehi Bányüzemének bezárásával 736 dolgozó válik munkanélkülivé. A körzetben nem nyújt elegendő lehetőséget az elhelyezkedéshez

az átképzési támogatás, a munkahelyteremtő pályázat, az újrakezdők, pályakezdők vállalkozási kölcsöne, a munkaerő-közvetítés – állítják a helyiek. A Recski Rézért Műben államgővásra csak februárig ad pénzt a költségvetés. A további munkákra külföldi vállalkozókat kerestek, de eddig sikertelenül. A bányaművelés tartós szüneteltetése miatt csaknem 500 dolgozó válik itt munkanélkülivé. Mint ismeretes, kritikus körzetté nyilvánítható egy terület, ha egy éven belül legalább 1000 munkahely szűnik meg, s a munkahely nélkül maradó dolgozók 25 százalékának nem tudnak felajánlani megfelelő munkahelyet. Ilyen körzetekben többek között igénybe vehető az állami végkielégítés, a kamatmentes áttelepülési kölcsön, a műhelyben, termelési eszközökben megnyilvánuló természetbeni juttatás, kedvezőbbek itt a korengedményes nyugdíjazás feltételei is.

Van még erkölcs?

Etikai szabadegyetem Kaposváron

„...a boldog élet és a boldogság a helyes életben van meg, helyesen meg az él, aki az erények szerint él. Ez tehát: cél is, meg a boldogság is, meg a legfőbb jó is.”

Arisztotelész Nagy etikájának néhány sora olvasható azon az ajánlott irodalomjegyzéken, amelyet Czinkné Bükösi Valéria állított össze a Somogy Megyei Könyvtár szabadegyetemi előadásaihoz. A sorozatot Van még erkölcs?! címmel hirdette meg az intézmény, s már a múlt év szeptemberétől árusították a hat alkalomra szóló bérletüket. Az első vendég Czákó Gábor, az IGEN című katolikus folyóirat főszerkesztője volt, aki társadalmunk erkölcsi arculatának változásáról beszélt. Novemberben Kamarás István, a Közművelődési Intézet munkatársa látogatott el Kaposvárra, hogy magatartás-kultúráról beszéljen a közönséggel. Decemberben Halák László újságíró volt a szó, januárban pedig Földes Tamásé, az ELTE jogi karának professzoráé. A jövő hónapban a munkahelyi etikáról Zsolnai László fejt ki nézeteit, s a szabadegyetemen Péteri Pál, a kaposvári Szent Kereszt-plébánia plébánosának márciusi előadásával zárul majd. A kezdeti sikerekről Máj Péterrel, a könyvtár munkatársával beszélgettünk.

– Szita Ferenc könyvtárigazgató az ötlet. Mind a témát, mind a szabadidős tevékenységi formát illetően. Némi nosztalgia is hozzájárult ahhoz, hogy megszerveztük a téli szabadegyetemet. Miért éppen az erkölccsel indítottunk? Nos, azért mert úgy véljük, hogy az erkölcs mindennek az alfa és ómegája. Értékvesztett-hitehagyott világunkban az volt a legkézenfekvőbb, hogy az etika tárgykörébe csoportosítva fűzzük láncra a témákat. Elképzelésünk – szerencsére – találkozott az igényekkel.

– Több helyről az a vád érte öndet, hogy sok a katolikus előadó...

– Valóban, ám ez a dolog természetéből adódik. Az egyházi emberek köréből kerülnek ki az igazi karizmatikus személyiségek. A haszonelvű társadalom megfertőzött bennünket, és szinte mindent kiirtott a lelünkkel.

A mi korosztályunk – a mai 30–40 évesek – ugyan békeviselt, ám erkölcs nélkül felnőtt nemzedék. Nem örök értékekre orientált embereket neveltek belőlünk...

Mindezek ellenére úgy érzem, hogy nagyszerű előadók, s a választott témák a bennünket vádolókat is idevonzották.

– Milyen összetételű közönséggel találkoztak?

– Könyvtárunknak van egy körülbelül 200 főnyi olyan törzsközönsége, akiknek a könyvtár nem csupán könyvkölcsönzést jelent. Szolgáltatásainkat is igénybe véve rendszeresen látogatják rendezvényeinket. Mivel rétegspecifikus előadássorozatról van szó, rajtuk kívül sokan bekapcsolódtak szabadegyetemünkbe.

– Így tehát sokakhoz eljuthat a hívó szó, s az együttlét, az embermeleg, a közös gondolkodás, a szókimondás talán átforgalmazza majd a lelkeket. A város, a megye vezetői – akik az átlagembernél is nagyobb hasznát látnák az előadássorozatnak – eljönnek-e hétfő este kénytelen?

– Közéletünk prominens személyiségeihez, s az alternatív szervezetek, pártok képviselőihez is eljuttattuk természetesen a programajánlatunkat, ám közülük csak néhányan voltak kíváncsiak az eddigi előadásokra...

– Ön, mint a szabadegyetem egyik szervezője hogy vélekedik: van még ma erkölcs Magyarországon?

– Előadássorozatunk címe egyértelmű válasz a kérdésre. A kérdőjel után egy felkiáltójelet is találunk, ám óhatatlanul megkérdőjeleződtek erkölcsbeli értékeink. Légyen szó a munkahelyről, a magánéletéről, s a közéletéről. Nincsenek biztos fogódzóink, – minden az elmúlt időszak bűnéül róható fel. Hogy valami mégis kezdetét vegye, nos azért hoztuk létre a téli szabadegyetemet, ahol legalább kicserélhetik gondolataikat a résztvevők, melynek köszönhetően talán elindul egy folyamat, s egy sokkal követhetőbb, egyértelmű erkölcsi tájolórtartatunk majd kezdünkben.

Lőrincz Sándor

Egy állampolgár nyilatkozata

Engem kérem meg kell győzni. Ervekkel és programokkal. Én nem vagyok elkötelezett. Pártnak sem. Én állampolgár vagyok. Csak állampolgár. Jogalval élő állampolgár. Választó és választható állampolgár. Akiért harcolni kell. Akiért a pártoknak is harcolni kell. Hogy kire és mire adjam a voksomat. Mert nem adom (többé) ocsmány módon a szolga ostobát.

Én kérem már voltam hívó és megcsalott. Voltam manipulált és kárvallott. Én voltam haszonélvező és becsapott. Én voltam párttag és forradalmi bizottsági elnök, megdorgált és kitüntettet. Rokona elhurcoltnak és díszlőnek, moszkovitanak és osztályidegennek, németnek és románnak. Én lelkesedtem az új mechanizmusért és szenvedtem a három T-től. Engem kérem azok vertek át, akikben a legjobban bízom, s azok lettek a barátaim, akikről azt hittem, hogy az ellenségeim.

Én rokonszenveztem a lakitelkekkel, és rokonszenveztem a Pozsgay-irányzat-tal. Én becsültem a szabad demokratákat, mert kockáztattak, és szélsőségesnek tartottam a szabad demokratákat, mert kockáztattak. Én nem írtam alá az ő szövazást kikényszerítő gyűjtőívüket.

Én kérem elszomorodtam, hogy a magyar demokraták a bojkottfelhívással ki akarták venni kezemből a döntés jogát. Én elmentem szavazni. Én négy igennel mentem el szavazni. Engem kérem meg kell győzni. Ervekkel és programmal.

Én állampolgár vagyok. Csak állampolgár.

Debreceni Tibor

Justitia bedobja a törülközőt

Működőképtelen bíróság Baranyában?

Egyszerűen szólva kétségbeejtő viszonyok uralkodnak a Baranya megyei bíróságokon, amelyek már az igazságszolgáltatás működőképességét is veszélyeztetik.

A Baranya megyei bíróságokat 1952-ben fosztották meg egyik fellegvárúktól – ma orr-, fül-, gége- és urológiai klinikaként működő épületüktől –, azzal a hamis ideológiai indokkal, hogy a szocializmusban, az állampolgárok öntudatra ébredésével, fokozatosan megszűnik a bűnözés. Az azóta eltelt csaknem négy évtizedben az élet alaposan rácaffolt erre a szép elképzelésre...

Már önmagában ez is gondokat okozott volna, de – ahogy mondják – a „baj” nem jár egyedül. Hogy csak néhány példát említsünk: a hetvenes évek eleje óta, a szakértői hálózat kiépítésével, a munkaügyi bíróságok szerepkörének növekedésével, a személyi szabadság korlátozását – pl. előzetes őrizetbevételt – igénylő ügyek bírósági hatáskörbe kerülésével, csak növekedett a bíróságok feladata, de nem bővültek tárgyi feltételeik. Altalában sem, de különösen Baranya és Veszprém megyében nem. Pécsen a megyei és a városi bíróságon is túlszűfoltak az irattárak, a szakértői irodák szétszórtan találhatók a városban, a bírák többsége pedig kénytelen otthon dolgozni, mivel a hivatalban – nemegyszer négyen is dolgozva(?), gépelve-diktálva-kiabálva – egy szobában csak zavarnak egymást.

Voltak persze, hogyne lettek volna grandiózus tervek az áldatlan állapotok felszámolására, új bírósági épület megépítésére, más intézkedésekre, de ezek – főleg pénz híján – sorra meghúzódtak.

Megcsillant azonban a remény a munkásorség felosztásával és az MSZMP hajótörésével: csak jut valamicske a felosztandó ingatlanvagyonokból az igazság otthonának is. De nem! A bíráknak – ki tudja hányadszor –, most is csalódnuk kellett. A megyei bíróság elnöke nemrégiben még ugyan azt a tájékoztatást

kapta a Baranya Megyei Tanács illetékesétől, hogy támogatják az MSZMP volt megyei székházára benyújtott igényüket, de „nem hivatalosan” arról is értesülhetett néhány nappal később a megyei bíróság – és egyben az Ideiglenes Országos Bírói Tanács – elnöke, hogy szó sincs erről. Nincs, mert a volt MSZMP ominózus épületét középiskolai kollégiummá alakítják át. A megyei tanács, ha nyíltan nem is – mint a mellékelt ábra mutatja –, de burkoltan azt az elképzelést támogatja, amelyben meg sincsenek említve a bíróságok elhelyezési gondjai, a Justitia szentélye körüli katasztrofális állapotok. Kap helyet viszont az NSZK Pécsen felállítandó főkonzultusa, amely az említett kollégium helyére költözik... Ezt a megyei bíróság elnöke kiélezve a helyzetet egyértelműen diszkriminatív lépésként értékelte, melynek során az „idegen ország” képviselője jut előnyhöz „saját” igazságügyi szervezeteink rovására.

Dr. Tamásfy István, a megyei bíróság elnöke most arra készül, hogy bejelentse a Baranya megyei cégbíróság és a munkaügyi bíróság – a legáldatlanabb állapotok között működő intézmények – részleges működőképtelenségét. Merthogy haladunk ugyan a jogállamiság felé, s a közeli parlamenti ülészakok a bíróságok szerepkörének további bővülésére is szavazhatnak – például a közigazgatási bírászkodás, a vizsgálóbírói intézmény stb. bevezetésével –, csak éppen nincs hely a nap alatt a törvények gyakorlati alkalmazására... Hogy még egy, de talán nem is annyira groteszk példát hozzunk, mint amilyenek első pillantásra látszik: ki vállalja annak ódiáját, ha egy – vagy ki tudja hány – cég tönkremegy, mielőtt bejegyezték volna...? Persze mindenki a „lomha” cégbíróságra fog panaszkodni.

A bírák minden esetre időben szólaltak...

Időben?

– lékó –

Kinek higgyünk?

A sok mártír élete kellett ahhoz, hogy a zsidóság ellen érzett – s a józanul gondolkodók számára érthetetlen – ellenszenv lecsillapuljon Európa országaiban. Hetven év pedig annak felismerésére: a kapitalizmust nehéz lesz felülmúlni...

Az átlagember – két háborúval családja háta mögött – tudta értékelni a politikai nyugalmat, amely a hatvanas-hetvenes években Magyarországon körülvette. A boltokban is megtalálta, ami szerény igényeit kielégítette. Most fél és visszanez. Fél a munkanélküliségtől, az inflációtól, az adóktól, melyek számára a kapitalizmust megtestesítik, s visszanez a szocializmusba, ahol mindezek nem voltak... Rossz lesz – jó volt?

Magyarországon sem a XX. század első felének félkapitalizmusa, sem a kopogtató „piacgazdaság” nem a legvonzóbb a kisember számára. Ugyanakkor, ha kilátogat, ámul a nyugati országok árúbőségén – és az „is” kapitalizmus...

Lehetséges lenne, hogy nálunk a történelmi idők nem képesek „kitermelni” a rátermett szakembereket? Most is ilyen időköt élünk. Infláció, elszegényedés, munkanélküliség – negyven évig nagy társadalmi csoportoknak minálunk nem volt része bennük... Milyen áron? A most élénk tornyosuló nyomasztó holnapok árán.

Várom az új kormány intézkedéseit, az új parlament törvényalkotását. Mi harmincasok, a „gulyáskommunizmus” neveltjei '95-ben mit, mennyiért és miből fogunk megvenni a boltban? Fél évtized elmúltával, amikor a megelőlegezett bizalom türelmi ideje lejár, mit és hogyan fogunk majd megmagyarázni serdülő gyermekeinknek, ha még akkor is lakáshiánnyal küszködünk?

Öt év piacgazdasággal a hátunk mögött fogunk-e már HINNI is valamiben, vagy vonszolódunk akkor is csak napról napra, mint ma, '90-ben? Készülődjő újak! Gondolok-e mindezekre?

Sebők Lili

Nyugtalan évtized előtt

NEWSWEEK

„A legjobbkor, a legrosszabbkor” című cikke szerint Kelet-Európa politikai szabadság felé való rohama felborítja Nyugat-Európa gazdasági harmóniára való törekvését.

Amerika felfedezésétől, 1492-től több mint négy évszázadon keresztül Európa domináns szerepet játszott gazdasági, kulturális és katonai téren. A modern európaiak 1992-re remélik visszanyerni a kezdeményező szerepet, amit ebben a században vett át tőlük az Egyesült Államok, Japán, sőt a délkelet-ázsiai fiatal „tigrisek”. A siker esetén egy új európai korszak nyílna meg a kilencvenes években, ha kudarcot vallanak, Európa évszázados hanyatlásba zuhanhat vissza gazdag, de csökkenő lakosságával, egyre versenyképtelenebb gazdaságával és nem nagy beleszólással a világ dolgaiba.

Az elmúlt nyár közepéig a kereskedelmi egységhez és végül a politikai unióhoz való európai áttérés esélyei valóban nagyon jók voltak, az ambiciózus terv nagy sebességgel haladt előre. Ezután következett a kommunista uralom összeomlása Lengyelországban, Magyarországon, Kelet-Németországban, Csehszlovákiában, Bulgáriában és Romániában. A nyugat-európaiak is tulajdonképpen ezt az összeomlást akarták, de valójában ez bizonyára komplikálni fogja, és végül alá is áshatja egy erős nyugat-európai hatalom megerősítését.

Most kevésbé lehet megjósolni, hogy mit hoz a következő évtized, mint valaha. Mélyen pesszimista scénáriók éppoly valószínűek, mint az optimisták. Csak két dolog biztos: az új évtized új belső európai rendet fog teremteni és Európa relatív helyzete a világban meg fog változni ennek az új rendnek a függvényeként. Az utópisták a föderációépítés évtizedét látják előre, a centralizáció és a gazdasági súly összes előnyeivel, összhangban egy egyesült, virágzó és demokratikus új szuperhatalom létrejöttével. A sötétebb jóslatok radikális destabilizációt jeleznek a hanyatló szovjet blokkban, és az Európa-építés fokozatos felhígulását, minthogy az újraegyesített Németország Kelet-Európára koncentrálna figyelmét és óriási gazdagságát.

Bármelyik nézet, vagy a két nézet kombinációja is válik valóra, Európa az elkerülhetetlen nyugtalanság és a nagy veszélyek évtizedének néz elébe. 1989 ősze a mámor időszaka volt, mind a szovjet igát lerázós hős kelet-európaiaknak, mind nyugati testvéreiknek. Azonban a (parti) után a másnaposság is elkerülhetetlen.

Lehet, hogy most Magyarország majdnem olyan szabad, mint Svájc, de állampolgárai kicsi, zsúfolt lakásokban laknak és legtöbbjük harmadik világbeli béreket keres.

Európa legelső napirendi pontja a kelet-európai földrengés egyengetése és menedzselése lesz a 90-es években, amely hálátlan és bizonyára egyenlőtlen folyamat. Az összes demokratizálódó országban az új kormányok súlyos nyomás alatt lesznek, hogy kielégítsék a nép közvetlen igényeit a hosszabb távú gazdasági bölcsesség rovására. A Kelet-Európa-szerte fol-

tűnt laza gyűjtőszervezetek, amelyek az ellenzék szétdarabolt erőit koordinálták, gyorsan szét fognak törni alkotóelemeikre, mélyen megosztott részekre.

A volt vasfüggönytől nyugatra világos a morális kötelezettség: gyors és erős támogatást nyújtani a kelet-európai változás erőinek. De ez az erkölcsi adósság nehezen jöhetett volna rosszabbkor. Az utóbbi négy évben az Európai Közösség bámulatba ejtő sebességgel haladt egy igazi közös piac megvalósítása felé. Évtizedek óta először a krónikus europesszimizmus utat engedett a széles körű meggyőződésnek, hogy Nyugat-Európa ténylegesen vissza tudja szerezni a 16-tól a 19. századig tartó vezető szerepét. Most a kevés erőforrás Kelet-Európára költésének sürgőssége kisiklással fenyegeti az egész tervet.

A szegényebb nyugati országok – Spanyolország, Portugália, Görögország és Írország – attól félnek, hogy a korábban az ő fejlesztésükre szánt alapokat Lengyelországba és Magyarországra irányítják át. Még komolyabb veszély, hogy a kelet-európai forradalom csökkentheti az európai egyesülés iránti német lelkesedést.

A keleti tömb sürgős segítség iránti igénye, sőt a német kérdés fölül is Európa jövőbeli formájának problémája magasodik. Egyesek abban reménykednek, hogy a közös demokratikus hagyományokkal rendelkező magasan iparosított országok exkluzív klubja lesz. Mások egy páneurópai szövetséggé szeretnék átalakítani, amely összefogja a semleges és az újdonsült országokat jelenlegi tagjaival. Éppoly bizonytalan, hogy milyen szerepet fog játszani az Egyesült Államok az új Európában. A NATO kétségtelenül fennmarad a következő néhány évben, de ha seregeit kicsi védőerőkké csökkentik a tárgyalások során, valószínűleg az évtized végére, akkor a nyugati szövetség éppoly anakronisztikusnak tűnhet, mint a Varsói Szerződés.

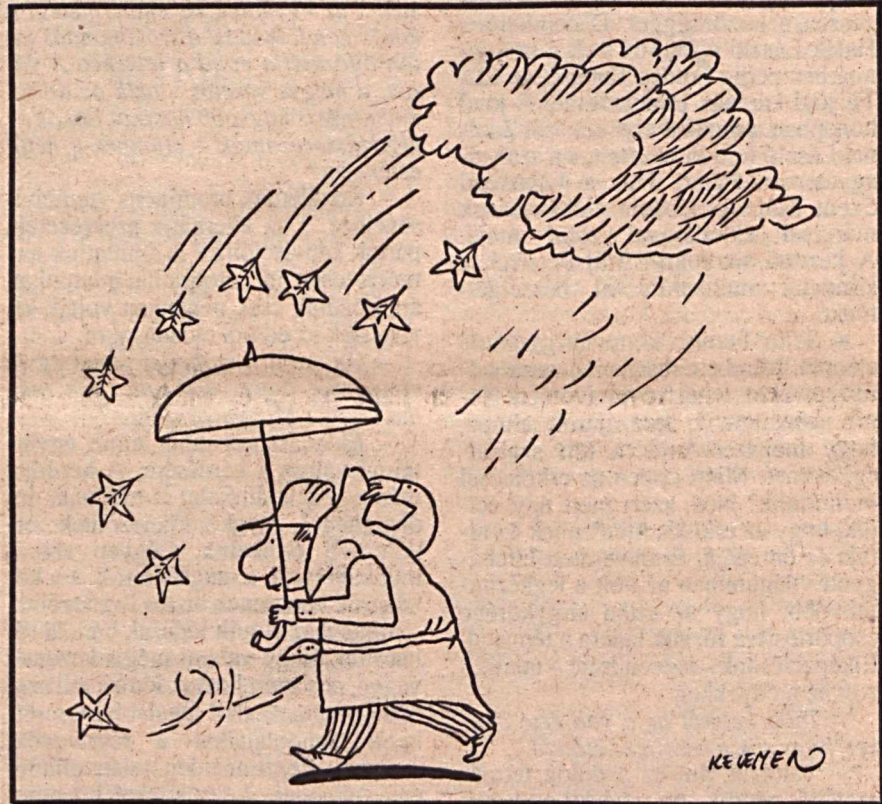
Az egyetlen fórum, amely összefogja mind Kelet- és Nyugat-Európát, akárcsak az Egyesült Államokat, Kanadát és a Szovjetuniót: az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia, azaz a Helsinki folyamat, amelyet valószínűleg használni lehet mind a fegyverzetcsökkentési tárgyalásokra, mind az Európa új formája feletti vitára. A Helsinki folyamat közel áll Gorbacsov „közös európai ház” elképzeléséhez, amely viszont éles ellentétben áll Jacques Delors, az Európai Közösség végrehajtó bizottsága elnöke által javasolt modellel. Delors a „koncentrikus körök” Európáját képzeli el, amelynek a demokratikus, ipari Nyugat alkotná a magját. A semlegesek és a korábbi kommunista államok az EK csatlósai lennének, amíg felkészülnek a közösségi tagság politikai és gazdasági felelősségére. (Scott Sullivan)

A Szovjetunió nem volna biztosíték

L'ESPRESSO

„Európa” című vezércikkében írja, hogy Gorbacsov „közös háza” végül versenytársra lett Francois Mitterrandban, aki EK elnökségének utolsó napjaiban a 12-ekkel határos nagy európai konföderáció ötletét terjesztette partnerei elé, amely szerencsés kezdeményezés, vitatható, de mindenképpen létjogosult. A Közösség jövőjéről van szó, valamelyik tagnak meg kell nyitni a vitát, különben a nyugat-európaiak azt kockáztatják, hogy végül a szovjet vezető koncepciója válik egyfajta irányító tervvé. Márpedig a közös ház, amely megvédené az államok sokaságát attól, hogy összevissza cselekedjenek és a túl erős Szovjetunió nem biztosítaná szükség szerűen az öreg kontinens harmonikus fejlődését. Mi tehát a másik perspektíva? Ezt három szinten lehetne kibontakoztatni: 1. Először a

Tizenkettek gazdasági és politikai uniója: a belső megerősítés az egyetlen módja a felhígulás elkerülésének. 2. Ezután az európai konföderáció: a politikailag megszilárdult Közösség olyan együttműködési struktúrát hozhat és kell is létrehozni az összes demokratikus országgal (így a határozottan a pluralizmust választó Közép-Európával), amely rostaként működhetne az unióhoz való csatlakozás előtt. Kérdés, hogy szükséges-e ilyen konföderáció, vagy pedig az Európa Tanács is megfelelő. 3. Egy szélesebb szervezet legvégül, a Helsinki folyamat alapján: az Egyesült Államok és a Szovjetunió csak ebben a szakaszban kapcsolódnának be (mivel már eddig is részt vettek, természetesen), de mindenekelőtt a két szuperhatalom helyzeti és viselkedési szimmetriájára van szükség az európai konstrukció tekintetében. (Yvan de L'Écotais)

Tele ismeretlen elemekkel

L'ESPRESSO

„Eljön a három Európa időszaka” című cikkében említi, hogy az utóbbi hetek kelet-európai eseményeinek forgatagában két különböző, sőt ellentétes álláspont bontakozott ki. Az első egy új globális koncepció, az „új atlantizmus” azonnali meghatározását javasolja, amely képes keretbe foglalni a következő fejleményeket és előzetesen kialakítani a tartós egyensúlyt a következő évtizedekre: ez elsősorban az amerikaiak irányvonala, akik a Kelet-Európában végbemenő liberalizálódási folyamatban és a Szovjetunió általános magatartásának megváltozásában elsősorban veszélyt látnak nyugati hegemoniájukra nézve. A másik álláspont, amelyet a franciák tartanak, abból a tételből indul ki, hogy a jelenlegi folyamat túl mélyreható, tele ismeretlen elemekkel ahhoz, hogy látni lehessen végső kimenetelét; és úgy

tartja, hogy kontinensünk jövődéli egyensúlya körvonalazásának feladata alapvetően az EK-t illeti. E második problémafelvetési mód, mely rugalmasabb és „európaibb”, ma megfelelőbbnek tűnik a folyamatban lévő átalakulásokhoz. Ez valószínűleg azt jelenti, hogy az Európai Közösség tervét 30 évvel ezelőtti formájában tartálékolni kell. Másrészt a terv – az újraegyesítés bármilyen perspektívájáról lemondó és az EK-be integrálódni kész NSZK-ra alapozva – mindig is egyszerűen csak ábránd volt. Most, a jövőbe tekintve jobb ha valami másra gondolunk, például egy oldottabb kontinentális egyensúlyra, amely a „három Európa” tervére alapoz: egy nyugatira, amelyet Franciaország, Olaszország, Spanyolország és a Benelux-államok (és Anglia, ha akarja) alkotnak; egy közép-re, amely az egyesített Németország köré szerveződik, és egy keletre, amelyet a Szovjetunió képvisel. (Antonio Gambino)

Várják, hogy visszajöjjen idejük

THE TIMES

Sok könny fog még addig hullani, míg Kelet-Európa forradalmi beteljesednek. Néhány nyugati kommentátor naivan optimista feltelezéseivel ellentétben még nagyon hosszú az út a liberális, demokratikus rendszerek megszilárdulásáig a korábbi orosz-csatlós országokban.

Először is, a forradalmak még nem fejeződtek be, mint azt az NDK-ban és Romániában folytatódó feszültség mutatja. A nemrég felszabadult országok egyike sem tartott még szabad választásokat és nem állított fel a nép akarata szerinti kormányt. A történelmi tapasztalat azt sugallja, hogy a közeljövő több felfordulással és vérengzéssel fog járni, mint a közelmúlt. Végül is semmi ok nincs rá, hogy a marxista-leninista zsarnokságból a szabadságba és demokráciába való szökés könnyű és gyors legyen. Nem volt még példa arra, hogy egy diktatórikus zsarnokság simán és békésen utat engedett volna a pluralista demokrácia sikeres kialakításának.

A gazdasági és politikai várakozásokat nem lehet rövidtávon, de még középtávon sem teljesíteni. Nagy türelemre lesz szükség. Ha nem lesz türelem, az új kormányokat érő kihívás hamarosan jelentkezni fog. Továbbá: nem mindenki hisz a nyugati stílusú liberális demokráciában. Feltehetően a kommunisták egy része őszintén viselkedett, de nem mindegyikük mehetett át hirtelen és mély átalakuláson. Egyszerűen lehajítják fejüket és várják, hogy eljőjön az ő idejük. El fog jönni. Ok lesznek az elsők, akik kihasználják az új kormányok elkerülhetetlen kudarcait.

De az elkötelezett demokraták is természetesen különbözőképpen értelmezik a demokrácia legjobb kivívási és fenntartási módját. Különböznek a rendszerről vallott értékeik, prioritásaik és célkitűzéseik. Nem valószínű, hogy rendelkezzenek a türelemmel, szakértelemmel és ügyességgel, ami a problémák békés megoldásához szükséges, és nem rendelkeznek a szükséges intézményekkel sem. A megegyezési és kompromisszumkészítést nehéz megtanulni és nem lesz könnyű a zsarnokságban felnevelkedettek számára.

És egyáltalán, miért gondolnánk, hogy a választásokon a jófiúk győznek. A múltban sem volt így. Kelet- és Közép-Európában egész furcsa alakoknak sikerült magukat megválasztatniuk. Hitler is népszerű volt a választásokon, és sok kriptofasiszta vár most is a nagy napra és a bosszúra. Ezeket a problémákat természetesen még tovább bonyolítja a nacionalizmus.

(Robert Kilroy-Silk)

Hozzad mérhető ember...

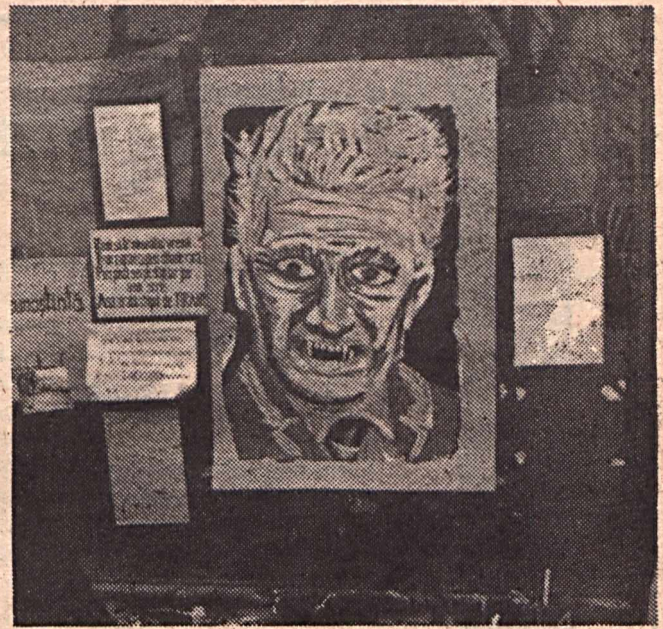
THE TIMES

„Terebélyesedik a Ceausescu-mitológia Dracula birodalmában” címmel a két román híresség között húz párhuzamot. Nicolae Ceausescu megszállottja volt Karóbahúzó Vladnak, aki Bram Stoker híres Drakulájának szolgált modellül. A Ceausescu-éra történetírása szerint ő igazi román vezér volt, kemény a népével, de a törököktől (legújabb korban értsd: oroszoktól) való függetlenség harcosa. „Politikai látóképességével, diplomáciai szakértelmével és nagy katonai képességeivel a történelem szellemének igazi megtestesítője”, írta róla egy román folyóirat 1977-ben, Vlad halálának 500. évfordulóján. Ha valaki nem értené a célzást, Elena Ceausescu mondta férjének egy beszédében: „Hozzad mérhető ember csak minden 500 évben egyszer születik.” A bukaresti Ceausescu-múzeumban egyenes vonalat húznak Vladtól jogaros utódáig, a kommunizmusról persze kevés szó esik. Draculát természetesen meg kell tisztítani a hasznos cél érdekében. Csak semmi vérszívás. Dracula életének egy állomásán sem – Töröcsvárbán, Hunyadvárbán, Brassóban és Besztercén (ahol a szerencsétlen Jonathan Harker töltötte utolsó éjszakáját, mielőtt áldozatul esett az erdélyi grófnak) – esik szó vámpírokról vagy vérontásról. Vlad tisztességes, bár néha fájdalmasan féltreértett alakként jelenik meg. Segesváron utasították a helyi tanácsot, hogy ne nagyon propagálja Vlad szülőhelyét, így csak egyszerű tábla jelzi egy szakadt étterem falán. Karóbahúzó Vlad azzal érdemelte ki előnevét, hogy addig húzta karóba a törököket, míg gyomruk szét nem pattant.

Egyszer, amikor egy vazallusa megkérdezte, hogy hogyan tud ilyen hullabúzban reggelizni, Vlad viccből egy különösen magas karóba húzatta, hogy „tisztább levegőt szívhasson.”

A karóbahúzott törökök mérföldkőként szegélyezték az országutakat. Manapság a töröcsvári hullabúzát a kolozsvári és brassói gyárak és a Dácia autók mérges kipufogógáza, a karókat (legalábbis múlt karácsonyig) Ceausescu meglepően fiatal portréi és emlékeztető mondásai váltották fel. A gyerekek most vicces Ceausescu-arcú hőemberek szívébe szúrják karókat.

A töröcsvári idegenvezető szerint nem is biztos, hogy Vlad ott élt: ennek elárulása karácsony előtt még eretnekségnek számított volna. Vladnak, akárcsak szellemi örökösének, Ceausescunak mindenfelé volt kastélya. Hunyadvár való-

színűbb helyszín, amely Ceausescu számára is modell: menekülést biztosító alagutak hálózata vezet a várak alatt a mezőre. Ceausescu jobban megértette, mint a szomszédos kommunista országok vezetői, hogy az országot nem lehet csak a fővárosból irányítani. Akárcsak Vlad, ő is váltogatta lakhelyeit. A snagovi tó partján mindkettőjüknek volt nyaralója. Ceausescunak yacht-kikötője, a házban márvány- és aranyberendezése volt. Vladé szerényebb, itt található sírja, vagy legalábbis sírfelirata, ahol 1477-ben a törökök ellen harcolva esett el Ceausescu történészei szerint. A másik legenda szerint egy barátja hátulról lefejezte. Bram Stoker Drakulájának elvágta a torkát és átszúrta a szívét, ezután elbomlott kis porhalmot hagyva maga után. Ceausescu halála máris legenda témája: nem mindenki hiszi el, hogy tényleg lelőték, hanem esetleg alkut kötöttek vele és külföldre hagyták szökni. A forradalom vezetőségében, úgy tűnik, vita van arról, hogy bebalzsamozzák vagy elhamvasszák a holttestet. Bármely esetben a múmiát vagy a hamvakat el kell távolítani Romániából. Eközben Töröcsvárbán hagyományosabb ellenszerekre hagyatkoznak – fokhagymarágásra és útszéli fakesztek emelésére –, nehogy a megdöntött diktátor visszatérjen halottaiból.

(Roger Boyes)

Der Spiegel

„A húsfőzékhez” címmel azt írja, hogy a Harmadik Világ szegényei Kelet-Európa felszabadulása áldozatainak érzik magukat, mert a gazdag országok segélyeit átirányítják. A kelet-nyugati barátság a földgömb északi részén a szegény Délt még nagyobb politikai és gazdasági mellőzöttségbe taszítja. A kenyai külügyminisztérium államtitkára szerint sokországu és állandóan háborúsodó kontinensének a politikusok már alig adnak esélyt, „züllött öreg nőnek tekintik Afrikát, míg Kelet-Európát gyönyörű, csábító lányt.”

Latin-Amerikában is aggódnak a politikusok a globális politikai klímaváltástól. Brazíliában a kormány sürgős külföldi beruházások miatt aggódik. A Folha de Sao Paulo című napilap szerint „földrajzi, kulturális, politikai és gazdasági okokból az egykori szocialista országok óriási piaca sokkal vonzóbb a nagy ipari államok tőkeberuházói számára, mint Latin-Amerika.”

Thaiföld belgiumi nagykövete Délkelet-Ázsia legnagyobb konkurrenciát látja Kelet-Európában, a befektetéseket a turizmusba. A malájziai stratégiai és nemzetközi tanulmányok intézetének igazgatója a „gazdasági hatalmak eurocentrizmusától” int.

Féltékeny afrikaiak

De elsősorban az afrikaiak félnek a mellőzöttségtől. „A második világ az első világ húsfőzékéhez tolokodik, hogy azután szövetkezzen vele a harmadik világ ellen”, mondta egy tanzániai diák a német-német egységelfőriáról és a Kelet-Európának ígért nagyvonalú segítségről.

Noha a nyugati kormányok azt bizonygatják, hogy a Kelet-Európának szánt állami segítség nem mehet a fejlődő országok rovására, ez utóbbiak segélyezésének költségvetése stagnál, mert csak azt lehet elosztani, ami van.

A már a hetvenes években kitűzött célt, hogy a gazdag ipari országok évente legalább bruttó társadalmi termékük 0,7 százalékát nyilvános fejlesztési segítségre fordítsák, mindaddig csak a skandináv államok és Hollandia érte el. A jövőben ebből a szűkös költségvetésből kell a kelet-európaiakról is gondoskodni. Amikor december közepén 24 OECD-tagállam kelet-európai segítségét egyeztetette a Lengyelországnak és Magyarországának szánt 5 milliárd márkás pénzügyi csomagot megszavazta, a gazdag országok heves vita után megegyeztek abban, hogy kelet-európai

segélyüket szükség esetén a fejlődő országok eddigi alapjából fedezhetik.

A nagy áttörést a szakértők nem is annyira az állami segítség, hanem a magánberuházás területén jósolják. A német iparszövetség kelet-európai bizottságának elnöke szerint Kelet-Európa támogatása fontosabb, mint a harmadik világé, mert politikailag, földrajzilag és emberileg közelebb áll, mint az Észak-Dél probléma.

A harmadik világ számára gyűjtő magánsegély-szervezetek is érzik a küldeményváltást Kelet-Európa irányába. Németországban az éhezés elleni világszerte szervezett karácsonykor, tehát a legjobb adakozási időszakban 2,5 millió márkás visszaesést jelzett – a németek inkább adták pénzüket a Falon túl felszabadult testvéreiknek.

A FAO, az ENSZ élelmezési és mezőgazdasági intézménye attól fél, hogy az ipari országok megfélemlenek a szegény Délről. A főigazgató évi jelentésében a harmadik világ számára „elveszett évtizedként” jellemzi a nyolcvanas éveket, de az emberiség nem teheti meg, hogy még egy évtizedet elvesztesse, mivel Mubarak egyiptomi elnök szavaival Afrika egyes részein a Föld más területeivel ellentétben „nem gazdasági növekedésről és fejlődésről, hanem pusztán a túlélésről van szó”.

Darvas Ferenc

Öregség

Az asztalnál ül egyedül, egyedül nyugdíján nyámmog kenyerét megette tejét megitták ezresek. Gondolatokkal jóllakott nem kér a következő fogásból. Tál tele szomorúsággal a terítők is gyűrött ráncokban rejtőzött hangya jót lakmároz.

1990.

ÉN IS ELESETT – voltam

Amikor 1947-ben első munkahelyemre bekopogtam, és „kézcsókolommal” köszöntem az ügyvezető igazgatónak, nem gondoltam a nagy jövőre és múltra, csak dolgozni akartam. A pénz nem volt nagy, talán 38 forint hetenként. Igaz, ebből csak négy forint volt a heti zsebpénzem, a többi a családi kasszát gyarapította. Aztán múltak az inasi évek, jöttek a munkásévek, a katonaság, meg ami vele jár, s utána ismét a munka, a munka.

Kikerülvén a családi fészekből ágybérlet, majd albérlet következett. Igaz, soha sem voltak nagy lakomám, a kifőzdéből elég volt egy tányér babfőzelék, rajta paprikás-hagymás zsírral, de jóízű volt, mert más nem volt. Volt ugyan mindig egy hazulról kapott üveg lekvár, avasodó szalonnavége, és az üzemi konyha. Napi egyszeri meleg étel. Főzelék kicsinyke hússal, vagy éppen nagy tányér kifőtt tészta-val.

Szóval, amint nekem már lejárt a standard szolgálati idő, magam mögött maradt negyven év és száztizenegy napi

Egy másik élet mérlege

munkaviszony, melyet kísért néhány betegség, minekutána a rokkantságnyi nyugdíjamat *élvezem* mostan.

S amint áttekintem az OTP-től jött átutalási elszámolást és látom, hogy van vagy negyvenezer forintom, rögvést a hangya elkezdett mozogni: hasznosítani kéne ezt a kis pénzt. Például kedvezőbb kamatszálalékkal, mint az átutalási számla. Válogatási lehetőség van bőven. Nem csinállok reklámot, de jól választottam. A cég húsz százalékon felüli kamatot ígér, hatal többet, mint az OTP!

Tehát oda akarok kilyukadni, hogy én is voltam elesett ember. Volt amikor két klottgatya, három ing és egy bőrbőri kabát, meg többéves cipő volt a vagyonom. Kosztom is úgy ígérkezett, mint a kutyáé, vagy a hunoké, akik hun ettek, hun nem ettek. S van lakásom, öreg autóm, kis szőlőbirtok – nem kell az iszonyatosan rossz és drága „fujtott borokat” vennem-innom.

Mint elesett ember, annak idején soha nem kértem segítséget. Nem feküdtem ki a vasúti állomás várótermébe – az előfordult, hogy a baráti társaság együtt töltött egy-egy éjszakát, de akkor más oka volt az „elesettségnek”.

Most meg mindenütt azt lehet hallani, hogy itt is egy elesett, hontalan, munkanélküli meg mit tudom én milyen csoporthoz tartozó valakik, akik megszállják a pályaudvart. Odapisilnek, -hányanak. Hullámpapír a matracuk, sör, meg rövid ital az ételük. Láttuk ezeket mindannyian, mi „hajléktalanok”, akik rendszeren dolgozunk, családot alapítunk, gazdagítani akarjuk magunkat, meg a nemzetünket. És azok az újságírók, operatőrök meg lelkendeznek, hogy néhány tucat koszos ember – ki ilyen, ki amolyan okkal – hullámpapíron hál.

Eszükbe sem jut a riporter uraknak, hogy megkérdezzék: Hát uraságod miért nem akar dolgozni?

Hallom a rádióból a hírt, hogy a Vöröskereszt ezer adag ebédet főzött a hajléktalanoknak – hozzáteszem én, a munkát kerülőknek.

Erről jut eszembe, hogy ma az ebédem rántott leves volt és grenadímars. Igaz, a nyugdíjaim már elérte három év alatt a kisnyugdíj-határt. De azért levesre, rántott levesre még jut. Időm még arra is, hogy alig mozgó derékkal, me-rev karokkal ne induljak a „birtokra” (kétszázhat négyzetöl) és ne fogjak hozzá a trágyahordáshoz. Mert azért itt a tavasz, itt van ám!

És hallom – látom a képernyőn – régi laktanyába vezérlik a hajléktalanokat. Fialat, erős embereket, kezükben sörösvéggel. Érdekes, amikor én dolgozni kezdtem, és hajléktalan voltam, s napi egy tányér meleg ételre futotta, nem írtak rólam, rólunk az újságok. Persze, televízió akkor még nálunk nem volt.

Szegény ember a háború után is volt, van is, lesz is.

Aztán eszembe jut szegény anyám intelme – fiam a ruhád, a lelked tiszta legyen, de rongyos soha.

Hát ezek az én gondolataim az elesettekről, hajléktalano-król.

Pálkovács Jenő
fotó: Kapitány Krisztina
(Szerkesztői megjegyzés: lehet, hogy sok embernek más a véleménye a mai elesettekről. Helyt adunk nekik is. Várjuk leveleiket.)

Egy könyvről másképp

Beavatás a „zöld orvostudományba”

„Bennünket többen, több minden-nel etetnek” – írta kolléganóm, amikor egy író, silány minőségű regényeivel „összekapcsolt”. De életünk más területére találhatóbb lehet frappáns megállapítása. Lássuk.

Etet az élelmiszeripar kínálatával, minek köszönhetően táplálkozási, étrendi szokásunk számos betegség okozójává vált. Az egészségügyi intézmények mintegy „gyógyítógyárakká” alakultak át, ahol az ember tárgyként fut végig a diagnosztizálás és a gyógyítás futószalagán. Néhány évtized óta a figyelem középpontjába került egy új magatartás és életmód: az ember tisztelje és szeresse a természetet,

ne alárendelő, hanem mellérendelő viszonyt teremtsen vele. Ennek szerves részét kell, hogy képezze a természetes élet- és gyógymódszereket. A kiváltságos hely a gyógynövényeket illeti meg. Sokan – szakértők és laikusok egyaránt – képtelenek egyenértékűnek elképzelni a gyógyszert és a gyógynövényt, sőt fölébe helyezni a kémiai szereket. Azért van ellenpélda! A szófiai Petkov professzor egyenesen a gyógynövényeket középpontba helyező orvostudományért száll síkra, ahogy ő nevezi: „a zöld orvostudomány”-ért.

Önkényesen ragadtam ki a szerző bevezetőjéből az iménti gondolatort – amiért dr. Oláh Andor szentendrei főorvos, bizonyára megbocsát. Ki ne ismerem a Planétás Gmk sorozatát?

A sorozat 1989-ben nyomtatott pottom 69 forintért kapható példányának címe: Házipatika gyógynövényekből. Szerzőjének nevét említettem, a népszerű orvos-íróról annyit még feltétlenül tudni kell, régóta megszállottként küzd a „magyar konyha”, a magyar ember egészségét veszélyeztető, megromító táplálkozásmód ellen.

„Először is mindenki jóltáplált akar lenni, elegendő kalóriához akar jutni, éppen ezért sok zsírt, cukrot és édességet fogyaszt. Ezenfelül pedig a húst tartja a legjobb minőségű, igazi erőt adó, teljes értékű tápanyagnak.” A szerző szerint az egyszerű, természetes ízű étel már nem ízlik a természettől elszakadt, ipari civilizációban élő embernek.

Nővényanya gyermekei vagyunk. Lazíts és légy egészséges! Betegségekre gyógyír! – a könyv főbb fejezeteinek címe, s tartalmuk meg is adja a választ mindazoknak, akik eddig hittek és akik ezután akarnak követői lenni a „zöld orvostudományban”. Dr. Oláh szerint ez mindenki által elsajátítható, s nem kell félni a mellékhatásoktól, ha betartja a javasolt gyógymódot.

A könyvet olvasván azért valamiféle zavargó hang szólt vissza, mégpedig maga a mai magyar valóság. A könyv első oldalain reformtendret javall. Mit együnk hús, cukor, sütemény, zsír, tejszín, szalonna, fehér kenyér – és így tovább – helyett. Egy-két példa csak az ajánlott étrendből: grabam liszt, köles, olajosmagvak, gyümölcsök, tökmagolaj, citrom, almaecet...

Őn, kedves és figyelmes olvasó már folytatja is tovább, hát folytassuk együtt: kaphatók-e, hol, és főként mennyiért a kétségtelenül egészséges a rossz táplálkozást kiváltó ételféleségek? Legfeljebb vegetáriánusok, tudják a választ. Mi hát a megoldás?

Dr. Oláh Andor írja is: „ha valaki még arra is vállalkozik, hogy megismerje, gyűjtse, szárítsa a gyógynövényeket, nemcsak egészséges életmódhoz, hanem természethez is közelebb kerül, (sőt) diéta és böjt sem maradhat el.”

A zárszónak szánt intelmet, ez év január 8-tól tudja, érzi, aki magyar. Még ha vegetáriánus is...

Petőfi László

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ: 8.20: Eco-mix – Gazdasági magazin. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00–11.00: Napközben. 11.05: Népdalkörök és citerazenekarok. 11.36: Kék öböl. John Steinbeck regénye folytatásában. 12.45: Törvénykönyv. 13.00: Klasszikusok délidőben. Zenekari muzsika. 14.05: Beszélni nehéz. 14.15: „Ó, jössz-e már?” Legkedvesebb verseiből válogat Patassy Tibor, a Györi Kisfaludy Színház művésze. 14.35: Mese-zene gyerekeknek. Csetényi Anikó-Presser Gábor. Az elterített Téliapó. 15.00: Zengjen a muzsika. Az amatőr zenei mozgalom híradója. 15.30: „Egyszólamban”. Dévai János mikrofonja előtt: Fábian Éva, Berecz András, Juhász Zoltán és Sáringner Kálmán. 16.00: Tizenhat óra – Hírmagazin. 16.15: Fialatok muzsikálnak. 16.25: Gyerek-fórum. A Kölyökrádió különkiadása. 17.00: Olvastam valahol... 17.20: Czanik Zsófia születésnapjához. 17.49: Ott még a Napé volt. Csoóri Sándor versei. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Látnak, hallotnak, olvastak. Művészet- és művelődés-kritika. 19.15: Sportvilág. 19.40: Bartók: Gyermeknek a részletek az I. füzetből. 19.50: Gong. 20.00: „Mondd, Te kit választanál?” Forró Tamás és Havas Henrik műsora. 20.30: Néptáncok. A Belügyminisztérium Duna Művészegyletének népi zenekara játszik Mészáros Tivadart vezetésével. 21.00: „Várom választ”. Dokumentumműsor Kner Imréről. 22.00: Hírvilág. 22.30: Megszámláltunk. 22.40: Fialatok stúdiója. 23.10: Operacst. Wladimiro Ganzarolli felvételeiből.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Rivaldafényben: Rock-műzeum. 9.05: Böngészde a zenei antikváriumban. 10.05: „Hajszálgyökerek”. 10.20: Slágerrel-slágerre. Külföldi újdonságok. 11.05: Családi túrkör. 11.35: Rólunk van szó! 11.40: Jöjj ki, napocska – 1. Az óvodások műsorát Forrai Katalin vezeti. 12.10: Nótamuzsika. Keresztes Mihály szerzeményeiből. 13.05: A tegnap slágereiből. 14.00: Don Carlos, Orgon, Talleres Zebulon és annyi más... Műsor Apáti Imréről. 15.05: Pihenődő. Zenés délután nyugdíjasoknak. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Az illem nyomában. 20.05: Albumajánlat. 21.05: Közkívánatra! 22.00: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Népszene dallamok – esti hangverseny. 23.10: Sporthíradó. 23.20: A dzsessz története. Stan Kenton felvételeiből. 24.00–0.14: Toronyzene amerikai együttessel előadásában.

BARTÓK RÁDIÓ: 9.15: Zenei történeti értéktár. 10.05: Magyar művészek operafelvételeiből. 10.30: A magyar nyelv százada. 10.45: Levélváltás. Wolfriedrich Schnurre írása. 11.03: Kamarazene. 12.05: Bach-művek. 13.00: Az éjszaka vége. Mauriac regénye rádióra alkalmazva. 14.01: A korusoradalom mesterműveiből. 14.41: Philip Jones Részfűvés Egyletének felvételeiből. 15.08: Gluck operáiból. 16.05: Zenekari muzsika. 17.00: Csellóművészek felvételeiből. 17.30: Új magyar zene a Rádióban a közönség, a szakmai zsűri és a KÓTA 1989. évi díját. 18.30: V matematikomban. A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Törd a fejed! 19.20: Bioszféra expedíció. A négy lábú hal története. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagyművét. Közben: Kb. 20.20: Anyám. Karinythy Frigyes novellája. Kb. 20.40: A hangversenykövetés folytatása. Kb. 21.30: Szimfonikus miniatűrök. 22.00: Felhang. Zenepolitikai magazin. 23.00: Flecha: Az igazságvívó. 23.14: Morfium. Mihail Bulgakov elbeszélése rádióra alkalmazva.

Szabad Európa Rádió 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarzatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobby. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli hangverseny. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismerető sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádiógyezetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismerető sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvszemle. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Méréleg. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvszemle. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Méréleg. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 8.25: Képzőművészet. 8.30: Az utolsó pásztorok. Lengyel dok. film. 9.10: Szeress gyengédem. Angol zenés film. 9.40: Hármass „csatoma”. „Fák között kíválasztott”. 10.15: Stúdió '90. A Televízió kulturális hetilapja. 11.00: Képzőművészet. 16.45: Képzőművészet. 17.05: Videóújság. A szegedi körzeti stúdió műsora. 17.05: Správy – Hírek szlovák nyelven. A szegedi körzeti stúdió műsora. 17.10: Kutyák és a szerelmesek. Bolgár ifjúsági film. 18.25: A nevünk: Vasmalom együttes. 18.35: Európai kisebbségek. Koprodukciós rövidfilmsorozat. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Különös pasas. Olasz filmvígjáték. 21.40: Reklám. 21.45: Panoráma különkiadás. 22.30: Híradó 3.

TV2: 17.00: Képzőművészet. 17.15: TV2. 17.45: Egy perc TERC. Telefonos játék. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: Jegy Rómába. NSZK tévéfilm. 20.00: Műkorcsolyázás Európa-bajnokság. Párosok versenye. 21.00: Híradó 2. 21.20:

TV2. 21.40: A Standard-ügy 1949-1989. Dok. film. 22.40: Napzárta.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Az Ádams család – Morticia románcja – 2. 9.30: Francia nyelvtanfolyam. 10.00: Iskolatévé. 10.30: Utazás a múltból. Amerikai film. 12.25: Külpolitikai magazin. 13.15: Hírek. 13.25: Mi. 13.55: A hetedik kontinens ékszerai. 14.20: Batman. 14.45: Ház az Éto: Place-en. 15.35: Heathcliff és Riffraff. 16.00: Mini műterem. 16.55: Mini Tv-híradó. 17.10: Gyermek a harmadik világban. 17.35: Mini klub. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: A szépség és a szörnyeteg – Új életet kezdve. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: A Guldenburgok öröksége – A szép illúzió. 21.00: Oldalpillantások. 21.10: Butch Cassidy és a Sundance kölyök – Amerikai film. 22.55: Az iszonyatos dr. Phibes – Angol horrorfilm. 0.25: Hírek.

2. műsor: 16.55: Művészlexikon – Rudolf Hausner, a festő. 17.00: Építési, lakni, élni. 17.30: Táj és ember. 18.00: Bajor királyi bíróság. 18.30: Würthizer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Végállomás: Damaszkusz – Angol tv-film. 21.50: Újdonságok a moziban. 22.00: Tv-híradó 2. 22.25: Sport – 1–2–X – Műkorcsolya EB Leningrádból – Páros. 23.15: Papok Hitler seregében – Dokumentumfilm. 0.15: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Ultraman – Tükör énem. 6.25: Halló Európa – Jó reggelt Németország! 8.30: Hírek. 8.35: Teletűk. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Flash Gordon. Akciófilmsorozat. 11.00: Ragazzi. 11.45: Barretta. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: Teletűk. 13.25: A mai nap műsorából. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. Családsorozat. 15.00: Színészkedések. NDK filmsorozat. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Gazdagok és székpek. Családsorozat. 16.30: Sorsdöntő év. Családsorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: New York órányalva. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: Chips. Krimisorozat. 20.15: A bábu. Amerikai filmvígjáték. 21.45: Szatirgyűvelek, trükkök, perek. Filmvígjáték. 22.35: Hírek. 22.45: A hét. Talkshow. 23.50: Bellamy. Krimisorozat. 0.35: Chips. 1.20: Aerobic. 1.25: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezdte. Európai hírek, üzleti hírek, világhíradó, időjárás-jelentés. 8.00: Egyveleg. Könyvzenei koncertek, klippek, filmek, interjúk, divat, művészet. 16.00: Forró drót. Könyvzenei show angolul és németül. 17.00: Hullámhosszon. Élő telefonos zenés műsor. 18.30: Kék éj. Clare Ann Matz magazinja a zene és a szórakoztatás világáról. 19.30: Időjárás. A tavalyi év klasszikus akció- és sci-fi-sorozatából. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Nemzetközi hírmagazin. 20.30: Der Spiegel. 21.00: A mai világ. A legfontosabb világpolitikai kérdések. 21.30: Európai üzleti hírek. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Nemzetközi hírmagazin. 22.40: A tudomány kilátásai. A tudomány és technika legújabb eredményei. 23.10: Der Spiegel. 23.40: A világ ma. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. A tavalyi klasszikus sorozatokból. 1.50–7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: A törvény nevében. Jogi műsor. 17.15: Esély a daloknak. Pascal Sevran varietéje. 17.45: Muskétások konyhája. Régi és új ízek, receptek. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Inci-finci fantáziák. Mesesorozat 4-6 éveseknek. 18.35: Pihenődő. Gyermekműsor. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillagok papíros. 20.00: Közterület. Claude Serillon varietéje. 21.30: Cornielus Kriehoff. Filmsorozat. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. Jean-Pierre Foucault varietéje. 0.00: Ex libris. Patrick Poivre d'Arvor irodalmi magazinja. 1.00: Műsorzárás.

SATI: 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Szomszédok. Családsorozat. 9.00: Közkórház. Családsorozat. 9.50: Háztartás Horoszkóp. 10.00: Hírek. 10.05: Tévéből. 10.30: A két égi fafej. NSZK népies film. 12.15: Szerencsekerek. 13.00: Tévétűzde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Niskaas, a flandriai fiú. Rajzfilmsorozat. 14.30: Egészségvédelem. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Boldog napok. Családsorozat. 16.05: Örült vadvad. Westemisorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Enterprise úrhajó. Sci-fi-sorozat. 18.45: Híradó. Időjárás. 19.05: Szerencsekerek. 19.50: Időjárás. Hírek. 20.00: Mike Hammer. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: A csőrő nyomozó. Amerikai filmvígjáték. 22.40: Hírek. Sport. Időjárás. 22.50: A rejtelmes mágus. NSZK krimi. 0.10: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Naptár. 8.30: Pipi a Hosszú Harisnya – Sorozat gyerekeknek. 9.00: Iskolatelevízió. 11.30: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Iskolatelevízió. 13.40: Elmulasztották – nézzék! 15.30: Műsorismertetés. 15.35: Hírek. 15.45: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Sorozat gyerekeknek. 18.20: Számok és betűk – Vetélkedő. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Útleírás. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Játékfilm. 22.35: Napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Éjszakai program. 1.00: Hírek. 1.05: A csütörtöki műsor ismertetése.

2. műsor: 16.10: Műsorismertetés. 16.15: Hírek. 16.20: Karlovaci, siseki, gospic*, bjelovari, és varazdini körzeti program. 17.30: Leningrád: Sí-EB – Közvetítés. 19.30: Napló. 20.00: Zenei est. 21.30: Tv-Mix. 21.45: Scientia Jugoszlavica. 23.15: A csütörtöki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel és a SATI műsorát részletesen közli a Telehold.

A barguzini lelet nyomában 8.

Vita a csontok felett

Hallgatom a szakembereket. A tudósokat, akik mindegyikéről látatlanban elhinnék, hogy első álmukból ébredve is meg tudnak különböztetni egy női csontvázat egy férfiéétől. Elhiszem, hogy vannak férfias nők és nőies férfiak. Most mégis – a vitát hallgatva –, a szakértelemben, a tudomány egyöntetűségében, megfellebbezhetetlen mivoltában kell kételkednem. Különben mivel magyaráznám, hogy Burajev antropológus, aki nyáron, amerikai és magyar kollégáival együtt aláírta a jegyzőkönyvet arról, hogy a megtalált férfi csontváz alapján semmi olyan kizáró okot nem találtak, ami bizonyítaná, hogy nem Petőfivel azonos a lelet, most feláll és a tudósok, az újságírók előtt kijelenti, hogy szerinte is nő volt az, akinek a csontvázat Barguzinban kiásták.

Nem értem Alekszejev professzort sem. Arról beszél, hogy munkatársai úgy ismerték, mint aki nem egykönnyen változtat véleményt, most mégis az alig másfél napja hangoztatott véleményével ellentétesen kijelenti, hogy nőnek látja a csontok alapján rekonstruálható embert.

Nem értem milyen hirtelen sugallatnak, felismerésnek köszönhető a hirtelen nézetváltás. Mert érvanyaggal alig-alig van alátámasztva.

És nem értem Lepecsinszkaja professzornőt sem. Szeptemberben még arról beszélt, hogy a Geraszimov-módszerrel elkészíti a koponya alapján az arckonstrukciót. Most Lepecsinszkaja asszony arról beszél, hogy nőnek látva a leletet, nem tartja értelmesnek a munka elvégzésének.

Farkas professzort értem. Ő következetesen, az első pillanattól – amikor

még nem is látta a csontvázat, csak egy homályos fényképet –, tagadta Petőfi, sőt férfi mivoltát a megtalált egykori embernek. Természetes, hogy ragaszkodik akkori állásfoglalásához, igyekszik annak igazolására tényeket találni.

És megértem Morvai Ferencet is. Pénzt, nagyon sok pénzt áldozott arra, hogy utánajárjon egy legendának, kiderítse, hogy igaz-e a Petőfi elűnése után nem sokkal szárnyra kelt szóbeszéd, igaz-e, hogy nagy költőnk nem vészelt el a segesvári csatamezőn, hanem továbbélt, mégha méltatlan körülmények között is. Akarata ellenére rákényszerítették az orosz muzsik életét. Távol hazájától, szeretteitől kellett befejeznie üstökösként indult pályáját.

Morvai Ferenc nem akart mást, mint az igazságot kideríteni. Erre áldozta pénzét és a maga nyers, nem is mindig szalonképes kifejezéseivel, modorával szeretne végére járni a kérdésnek. Hogy közben azt szeretné, hogy mégiscsak Petőfit találja meg, az is természetes. De a kérdést nem ő fogja eldönteni. A végső szó a tudósoké, a szakembereké.

Azoké is, akiknek esetleg egykor megírt doktori disszertációjukat, egyetemi, főiskolai katedrálról hirdetett téziseiket kell megcáfolniuk, vagy a kutatás által megerősítve tudniuk.

A Megamorv Petőfi-bizottság legutóbbi ülésén – már a januári szovjet út után – Morvai úr azt mondta, hogy a harcot nem adja fel. Nem kérdőjelezi meg az akadémiai bizottság tagjainak hozzáértését, jó szándékát, de mégis (tulajdonképpen azt érve) tervezi egy japán, svájci és amerikai szakemberekből létrehozandó bizottsággal felül-, illetve újrvizsgáltatni a csontleletet. Ehhez a lehetőség megvan, hisz a csontokból vett minták valamennyijéből nemcsak az akadémiai, hanem a Petőfi-bizottság is kapott. Az újabb vizsgálat is csak az igazságot szolgálhatja, ezért csak üdvözölni lehet.

Végezetül megértem a magyar népet is, azokat az embereket, akik várják az igazságot. Nem egymásnak ellentmondó szakemberek vádaskodásait, nem katedrát, tekintélyt, beosztást féltő és ezért az igazságról sem tudomást vevő kinyilatkoztatásokat, hanem a kérdéssel konkrét, szavahihető feleletet.

Mert Petőfi Sándor emberi nagysága, költészete semmit sem csorbult attól, ha kiderül nem úgy halt meg, ahogy versében megálmodta, ahogy szerette volna; a szabadságért vívott harcban, a csatamezőn, hanem ágybajpárnák közt, ismeretlenül, hazájától távol, de mégsem elfeledve.

(A sorozat előző részei alá azt írtuk; „folytatjuk”. A Petőfi-kérdésnek még nem sikerült végére járni. Sorozatunkat most csak abbahagyjuk. De folytatjuk.)

Tamási János

Az egészségügy finanszírozásáról és az orvosi etikáról

Gyakran és könnyen fogalmazódnak meg különféle, az orvosi hivatásra vonatkozó normák, de az egészségügyi reformtörekvések jobbra elhanyagolják a mai és jövőbeli szakemberek hivatásértékének és véleményeinek tényleges megismerését, feltérképezését. E hiány – legalábbis részleges – pótlására törekedve egy nemrégiben végrehajtott orvosszociológiai vizsgálat felmérte a fővárosi orvostanhallgatóknak a hivatásuk jövőjével, az orvoslás önképével kapcsolatos szerterágzó állásfoglalásait. A vélemények különféle területeiről kettőt érdemes kiemelni és bemutatni. Elsőként az egyetemistáknek az egészségügy fejlesztési irányának nyitott kérdéseit illető állásfoglalásait érzékeltetjük, másodikként pedig az orvosi hivatás etikai veszélyeztettségére vonatkozó véleményeket elemezzük. A diákoknak a két területtel kapcsolatos vonatkozó állásfoglalása között jelentős összefüggések mutathatók ki.

Lássuk elsőként a modern egészségügy „önképe” – természetesen nagyon leegyszerűsített – bizonytalanságának problematikáját.

Az egészségügy válsága mélyebb és összetettebb, mint a csupán a kelet-európai úttévesztés krízise által meghatározott egyéb területeké. A szűken biológiai szemléletű orvoslás lehetőségei korlátozottan bizonyultak az egész fejlett világban: a természettudományos orvosi „tudományimádát” minden előrehaladása dacára sem tud ugyanis elszámolni egyes közegészségügyi problémák növekedésével, a népbetegségek és a szociális gyökerezettségű lelki zavarok térhódításával. Ha nem is konfliktus, de egyfajta hangsúlyeltolódás alakult ki a „technicizmusra” koncentrált „egyfajta orvoslás” és a közegészségügyi elhivatottságú „másfajta orvoslás” között.

Nyilvánvaló, hogy egy jól működő egészségügyben e kétféle medicina optimális arányára van szükség. Ámde e két összetevőnek milyen aránya tekinthető optimálisnak? Netán – a „szokásjog alapján” – az elmúlt években megszokott arányuk? Aligha lehet igenlő a válasz az utóbbi kérdésre.

Kelet-európai, s egyben globális dilemmája az orvoslásnak az orvosi hivatás szerepkonfliktusa az orvos személyes létezésének, megélhetésének szereptörekvéseivel, „pénzpiaci”, „hivatalnoki” érvényesülésével, és egy nehéz, kockázatos munkatevékenység közben a számára fontos személyes jogbiztonsága szerepkonfliktusaival. Ez utóbbinak egyfajta túlbiztosító magatartás-stratégiáját nevezik az orvostársadalomban „defenzív medicinának”, vagyis fő törekvése alapján védekező célú orvoslásnak, olyan orvoslásnak, amelyben az orvos figyelme túlzottan fordul önmaga tevékenységének kockázatmentesítése felé.

A reform nem elvont ésszerűség

Az orvosok hivatásukat persze a realitás közegében gyakorolják. Létezésük előbb felsorolt, etikailag lényeges három területét úgy kell a kezükben tartaniuk, bizonyos értelemben uralniuk, hogy azok egymással és az orvosi pálya hivatásjellegettel ugyanúgy optimális egyensúlyt alakítsanak ki, amiként kölcsönös, egyensúly kell, hogy jellemezze az előbb említett „közegészségügy-orientált” és „tudományosság-orientált” komponensekből összetevődő orvoslást is. Az egészségügyi reformnak, a gyógyítás megújuló világának olyannak kell lennie, hogy egyebek

Egy fővárosi vizsgálat eredményei

között e felsorolt dilemmák létezésével is számot vessen, egyfajta optimális egyensúly biztosítását célozza meg, a modernitásnak az orvoslásra gyakorolt kihívásával éppen úgy számoljon, mint a kelet-európai társadalmi válság és perspektívák sajátosságai.

Megreformált, jó egészségügyi működésre, „mechanizmusra” van tehát szükség. Ezt gyakran leszögezzük és itt többnyire megállunk. Ilyenkor feltételezzük azt is, hogy egy ilyen ágazati, működési reform „struktúrákat” tervez meg és az a körülmény, hogy milyenné terveznek meg elképzelő egy „struktúrá” – és hogy, az egyáltalán milyenné tervezhető meg – pusztán valamilyen elvont ésszerűség szempontjai szerint önmagában el is dönthető. E leegyszerűsített hiedelemmel kapcsolatban mutatott rá nemrégiben egy, a közgazdászok reformbeállítódásait vizsgáló szociológiai kutatás arra a körülményre, hogy mindig úgy képzeljük el és tervezzük meg a különféle területek – például a gazdaság – reformját, mintha a „megálmodott” új mechanizmus pusztán objektív társadalmi rendszerek – például a gazdaság – helyzetének folyománya lenne, holott egy reformterv legalább annyira konkrét élő emberek, konkrét közgazdászok terméke is.

Egészségügyi reform sem alakítható ki valamilyen elvont ésszerűség alapján. Az is emberek terméke – sokféle csoportba tartozó emberek terméke – orvosoké is; és miután a társadalmi intézmények nem pillanatfelvétel-szerűek, hanem azoknak is a múltba és a jövőbe nyúló történetük van, azért tegnapi és holnapi orvosok, orvostanhallgatók „terméke” is.

Az említett orvosszociológiai vizsgálat vázlatos képet szeretett volna nyerni arról, hogy a fővárosi orvosegyetemisták egy évfolyama hogyan vélekedik a fenti dilemmákról, egyfelől az orvoslás technicizmus- és népegészségügy-orientációjának dilemmájáról, másfelől az orvos etikai „veszélyeztetettségének” – a lehetséges sokféleséget persze erősen leegyszerűsítő – dilemmáiról.

Arra is választ keresett a vizsgálat, hogy társadalmi-személyi helyzetük néhány nagyon egyszerű jellemzője hogyan befolyásolja az orvostanhallgatók véleményeit a reform szempontjából sem közömbös dilemmák vonatkozásában, másképpen szól-

va: a diákok egyes jellegzetes csoportjainak vannak-e sajátos beállítódásai, más csoportoktól különböző véleményei a fenti dilemmák megoldásmódjait illetően.

Hogyan látják az orvosegyetemisták?

A megválaszolt kérdőívek csaknem fele az eddigi pénzfelhasználási arányok megtartását tartotta szükségesnek (42% a 45%-kal szemben). Jelentős volt a népbetegségek elleni küzdelemre fordítandókat előnyben részesítők száma, míg a technicizált orvoslást előnyben részesítőké mindössze 13%-os.

Sajátos helyzetet jelent, hogy miközben a legnagyobb arányban „szavaznak” a megkérdésztettek az eddigi pénzfelhasználási arány fenntartására, ismerik kollégáik, diáktársaik ilyen véleményeit is, az értekelhetően válaszolók saját és közösségük ilyen választását mégis többségükben negatívan ítélik meg. Elismeréssel, a társadalmi és tudományos értékek szolgálatának kijáró tisztelettel az innovatív, változtatni kívánó beállítódást honorálják, ennek követésére azonban önmaguk, többségükben – válaszaik szerint – mégsem vállalkoznak!

Érdekesen alakulnak az orvosi etika legfőbb veszélyeztető faktorait (az erről alkotott hallgatói véleményeket) tudakoló kérdésekre adott válaszok.

A jelenleg működő „felölt” orvosnemek körében a „pénz” és a „bürokrácia” orvosi etikát kisértő súlyát egyformán ítélik az egyetemisták, ám a saját évfolyamtársaikra vonatkozóan már a pénz elsőprő módon kerül első helyre. Vajon ez a különbség – a medikusok szemében – melyik csoportra nézve elmarasztalóbb? Az évfolyamtársak ítéletnek így „pénzsóvárnak”, vagy a felnőtt kollégáik szolgalelkűnek?

A két kérdéskörre (pénzfelhasználás és etika) adott válaszok közötti összefüggések értelmezése természetesen ugyancsak több feltételezésszerű elemet tartalmaz. Vajon az a körülmény, hogy az eddigi finanszírozási arányok fenntartása mellett voksoló csoport kiugróan a pénzt tartja etikapróbáló, kísértő erőnek, azt jelenti-e, hogy ez – a talán biztonságot kereső csoport – nem érzi veszélyesnek, etikapusztítóknak a bürokratikus és pánikszzerűen védekező, túl betagolódást jelentő magatar-

tás-stratégiát, vagy azt jelenti-e inkább, hogy fél a piaci-, pénzorientált viszonyok nyitott versenyhelyzetet teremtő erejétől, netán éppen azt jelenti-e, hogy ők – eddigi tapasztalataik alapján – a legfőbb, érdekeltségteremtő erőnek éppen a pénzt ismerték meg?

A válaszlapok tanúsága szerint a népbetegségekre többet költeni kívánó csoport – éppúgy, mint a technicizmust előnyben részesítő – már nem csupán a pénz, hanem a bürokratizmus etikagáncsoló lehetőségeivel is számol (a pénzzel egyenlő mértékűvé emelkedik utóbbi az ő látószögükben), jelezvén, hogy ezek a kialakult szokásokkal – ha egymással ellentétes irányban is – de innovatív szemben álló csoportok a bürokratikus kötöttségeket érzik főként „hámnak” – és talán másoknál több pozitív szerepet tulajdonítanak a pénznek. Megjegyzendő, hogy a technokratikus attitűdökkel jellemezhető csoport a védekező-medicina kísértésével, mint jelentéktelen nem is számol.

Vannak-e „reformkonform” orvosjelöltek?

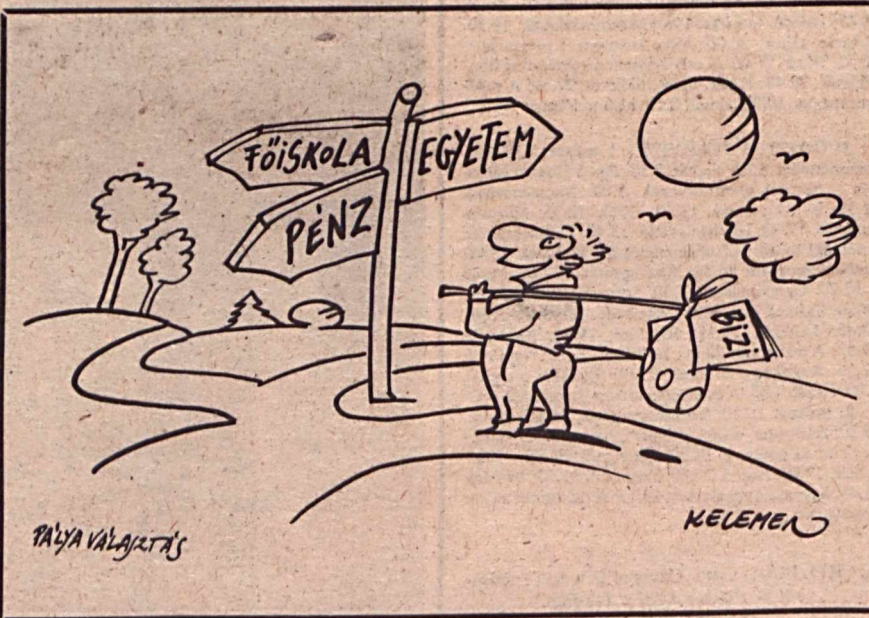
Az egészségügy egyik sarkalatos kérdésköre a tömegbetegségekkel kapcsolatos közegészségügyi vállalkások és a nagy tudományos apparátust igénylő vállalkások arányára vonatkozó állásfoglalások, továbbá a sokféle etikai dilemma egyike-másikának megítélése természetesen csak igen közvetetten utalnak az orvostársadalom és egészségügyi rendszer megújíthatóságának rendkívül szövevényes problémaarádára.

Az orvosegyetemisták körében folytatott szociológiai kutatás eredményei jelzések szerint megmutatják, hogy az orvoslás fejlesztési stratégiájának dilemmáját illető véleményük megosztja a jövőendő orvosokat. Az „innovatív”, újító jellegű választást, az alternatív fejlesztések egy-egy ágának előnyben részesítését többségük igyekszik elkerülni, miközben – paradox módon – mégis értékeli az ilyen választás melletti elköteleződést. Közvetlen kollégáik, diáktársaik innovativitással kapcsolatos beállítódásait – legalábbis körvonalakban – jól ítélik meg, közösgismeretük és tekintetben kielégítő. Sajátosan alakul a hivatáskörükbe tartozóknak „gyanús” külső elemekkel való motiválhatóságát – akár etikai elsodorhatóságát – illető véleményük. Míg a végzett, ma tevékenykedő orvostársadalmat a pénzzel motiválhatóság, illetve „csábíthatóság” mellett, azzal egyenrangú mértékben látja a bürokratikus elvárások erejével elsodorhatónak, addig saját nemzedékükben jóval nagyobb súlyúnak látják a pénz ilyen erejét, mint az egyéb motívumokét. Azt a feltételezést, hogy a pénz valamiféle nyílt versenyszellem társadalmi ideája által meghatározott „bocsánatos bűn” metaforája lenne a válaszadó diákok körében, cáfolni látszik az a körülmény, hogy a saját személyük lehetséges „kísértőjeként” annak kevesebb vonzerőt tulajdonítanak.

A vizsgálat két fő iránya (pénzfelhasználás és etika) között, az adatok alapján tapasztalható összefüggés iránya azt sejteti, hogy az egészségügy működtetése jelenlegi arányainak megváltoztatását szorgalmazók egy sajátos orvostípus kialakulását fémjelzik, olyan emberét, akinek újító alkátát egy annak megfelelő szakmai, erkölcsi, etikai beállítottság is kíséri, nevezetesen a bürokrácia, a „hivatal” iránti szolgálkúség elleni berzenkedés.

Ez utóbbi körülmény talán egy „reformcsíra” kialakulását jelzi a jövőendő orvosok mikrotársadalmában.

Kolozsi Béla

Fogalmuk sincs, mennyit érnek?

Román kiszemeltek: Hagi és Lacatus

„Labdarúgók egyelőre igen tapasztalatlanok, egyszerűen nincsenek hozzászokva ahhoz, hogy maguk döntsenek saját sorsukról” – jelentette ki Kovács István, a volt válogatott futballista, világhírű edző, jelenleg a román szövetség tiszteletbeli alelnöke. A több évtizedes elnyomás alól felszabadult ország labdarúgói a napokban Franciaországban, az Olympique Marseille otthonában kezdték meg a felkészülést a nyári vb-döntőre.

Dinu Cornel elmondta, hogy a román labdarúgás legsürgetőbb feladata, hogy biztosítsa az anyagi feltételeket a vb-felkészüléshez és a részvételhez.

– 1992-ig érvényes szerződésünk van az Adidas céggel, de ezt a megállapodást a közeljövőben felülvizsgáljuk. Ez az okmány ugyanis

nevetségesen alacsony összegről szól, s román részről olyan emberek írták alá, akiknek semmi közük nem volt a szövetséghez.

Az AFP hírügynökség megemlíti, hogy Marseille-ben több menedzser is megkereste a román válogatott két legnagyobb csillagát, Gheroghes Hagit és Marius Lacatus. Később újságírók megkérdezték tőlük: véleményük szerint mennyi lehet az értékük a nyugati piacon? Nos, mint Hagi válaszából kiderült, fogalmuk sincs a profi árfolyamokról.

– Nyugaton legalább 100 ezer dollárt kaphatnánk egy idényre, s valami prémiumot az aláírásért – mondta a válogatott csatár, akiért világhírű a leggazdagabb nyugat-európai klubok futnak versenyt, s az ajánlatok immár milliós nagyságrendűek...

Erősen vitatható elképzelés

Futball-szabadpiac 1992-től?

Az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) kemény szavakkal megfogalmazott levelet kapott az Európai Gazdasági Közösség (EGK) végrehajtó bizottságától, amelyben a testület az idegenlégiós labdarúgók számát korlátozó szabály felfüggesztését kéri a közös piaci tagállamokban.

Martin Bangemann, közös piaci bizottsági tag sürgeti annak a nemzeti szövetségek és az UEFA által hozott szabálynak az eltörlését, amely háromban korlátozza a klubokban szerepeltethető „vendégmunkás” labdarúgók számát. Bangemann szerint tárgyalásokat kell folytatni annak érdekében, hogy az EGK 12 tagországának profi labdarúgói korlátozás nélkül vállalhassanak munkát, azaz sportolhassanak egy másik tagállamban. Ez az intézkedés megfelelne annak a brüsszeli közös piaci döntés szellemének, amelynek értelmében az 1992-től egységes piac egyben biztosítja az állampolgárok szabad utazásának és munkavállalásának a jogát is a nyugat-európai integráción belül.

Az UEFA a levél tartalmát a közeljövőben Stockholmban megrendezendő rendkívüli ülésén vitatja meg.

Alighanem az EGK által javasolt korlátlan szabadság nem tette jót az európai erőviszonyoknak, a tehetősebb klubok túlságosan megerősödnek. Egyes klubok például foglalkoztatnának három brazil és két argentin játékost, s ebben az esetben már nehéz lenne – pontosabban nem volna sportszerű – holland, spanyol vagy olasz bajnokról beszélni – ha a csapat fele, gerince külföldi vendégmunkás.

–bégyé–

Lesz női tornász kapitány is Ketten versengenek

Napról-napra tovább gyűrűzik a női tornász szövetségi kapitányi kinevezése körüli herce-hurca. Annak ellenére, hogy e posztra a pályázat benyújtási határidejét január 24–29-ig hosszabbították meg, a tornászövetség női szaktanácsa kedden sem tudta javaslatát megtenni az elnökségnek.

Ennek oka, amint azt Bejek Gézáné, a női torna tanácsának elnöke elmondta, hogy Jordanov Zoltán, aki jelenleg a Bp. Honvéd edzője, kedden bejelentette: mégis megpályázza a kapitányi tisztelet. Annak ellenére, hogy a jelentkezési határidő egy nappal korábban lejárt. Egyébként éppen Jordanov volt az, aki az eredeti kiírásnál egyetlen jelöltként pályázott, de az utolsó pillanatban visszalépett. Ujbóli, kétség kívül időn túli pályázatát a női szaktanács elfogadta, így a hétfői jelentkezővel, aki nem más, mint az eddigi szövetségi kapitány, Maráczai Ernőné, immár ketten szerepelnek a jelölőlistán.

Ennek fényében a Bejek Gézáné vezette testület kedden úgy döntött, a válogatottakkal foglalkozó 16 edzőt felkérjük, hogy rangsorolják a két jelöltet, s az itt született vélemény, valamint a versenyzőtanács javaslata együttesen egy szavazatot ér majd a pénteki elnökségi ülésen. A további nyolc szavazatot a női szaktanács vezetősége teszi meg, s ennek alapján válik ismertté az új kapitány személye, akinek kinevezését az elnökség fogja jóváhagyani.

Elavult stadionok – új vandálok

A brit kormány hétfőn az alsóház elé terjesztette Peter Taylor lordfőbíró jelentését a sheffieldi Hillsborough-stadionban tavaly áprilisban bekövetkezett katasztrófa okairól. A brit sporttörténet legsúlyosabb tömegszerencsétlenségében egy labdarúgó kupamérkőzés 95 nézője vesztette életét az állóhelyen keletkezett tumultusban.

Taylor lordfőbíró jelentésében megállapítja: az első osztályú klubok stadionjai túlnyomó többségükben közel száz éves „nyomoroságos” alkotmányok és olyan korszerűtlenek, hogy a nézők bebocsátását minden bizonnyal lelassító mágneskártya-igazolványok alkalmazása esetén a Hillsborough-stadion állóhelyén keletkezett torlódásnak még több áldozata lett volna.

A főbíró ajánlásában első helyen szerepel az a javaslat, hogy a nagy nézőközönséget fogadó stadionok átfogó korszerűsítése keretében szüntessék meg, illetve üllőhelyekkel váltsák fel a tribünök állóhelyes lelátóit. Egyebek között indítványozza, hogy az ismert futballhullámokat tiltásuk ki a pályákról és törvényileg minősítsék büntetendő cselekménynek a pályára való beözönlést, tárgyak behajlítását, illetve obszcén vagy faji előítéletes gyalázkodó jelszavak kiáltozását.

Maradt a foci és kézi

Két egyesület lett a PMSC-ből

Viharos vezetőségválasztó közgyűlésen vitatták meg hétfőn este Pécsen a PMSC jövőbeni működésének lehetőségeit. Az egyre szűkülő anyagi lehetőségek, de főleg a vállalati támogatások elmaradása miatt több szakosztály működtetése vált bizonytalanná. Erről szól beszámolójában Sági Sándor, az egyesület ügyvezető elnöke. A túlélés érdekében a férfi és női kézilabda, valamint a labdarúgó-szakosztály már korábban bejelentette kiválását, melyhez az elnökség hozzá is járult. Ezt szenvedélyes vitában támadták a többi szakosztály képviselői. A végleges döntésben szavazást rendeltek el, miközben többen tüntetőleg kivonultak a teremből. A közgyűlés – 13 ellenszavazattal – mégis megszavazta a különválást. Így az említett három szakosztály a továbbiakban PMSC néven működik, míg a súlyemelő, a kajak-kenu, a kerékpár, a sakk, az úszó és vízilabda-szakosztály új sportköröt alkotva a Pécsi Sport Klub (PSC) kötelékében. Ez utóbbit ideiglenes intézőbizottság irányítja, melynek tagjai a szakosztályok vezetői. Új elnökséget választott a PMSC is. Az elnök dr. Galabár Tibor lett, alelnöknek Kolvoszky Rudolfot választották. A felügyelőbizottság 13 tagú.

Újabb doppingügy

Alig egy nappal azután, hogy Auckland-ben, a Nemzetközösségi Játékokon pozitívnak bizonyult egy indiai súlyemelő doppingtesztje, újabb hasonló esetről érkezett hír. David Dixon, az új-zélandi városban folyó versenyek titkára hozta nyilvánosságra, hogy egy második sportolónál is azt mutatta ki a laboratóriumi analízis, hogy meg nem engedett teljesítményfokozót használt. Részleteket nem közölt, hangsúlyozva, hogy a hivatalos bejelentéssel megvárják a szerdát, amikor az ellenőrző teszt végeredménye is megérkezik az ausztráliai Sydney-ből, ahol – a NOB által elfogadott, úgynevezett akkreditált laboratóriumban – a minták elemzését végzik. A „B-kontroll” az indiai súlyemelő esetében is szerdára várható, de csaknem bizonyos, hogy Subrata Kumar Paul vétkes, és az anabolikus szteroidot használt versenyző már haza is utazott Calcuttába. Az újabb tetten ért sportolóról az a hír járja, hogy ő a walesi válogatott egyik súlyemelő tagja.

Nincs hó, csak hűhó

Egy hét múlva a Mátrában rendezték volna hét ország tinédzser biatlonosai, ám most már bizonyos, hogy a korosztály ideai nagy találkozási pontja semmi sem lesz. Az Ifjúsági Barátság Versenynek – amelyet minden esztendőben megrendeznek – erre az évre Galyatetőt jelölték színhelyül, ám a házigazda Magyar Síszövetség kénytelen volt lemondó telexüzeneteket továbbítani Bulgáriába, Csehszlovákiába, Lengyelországba, az NDK-ba, Romániába és a Szovjetunióba egyaránt.

– Bizony, rettenetesen elbánt velünk az időjárás, egy árva hópelyeg sem hullott hegyeinkben, márpedig égi áldás nélkül nem tudunk IBV-t rendezni, bármennyire is szeretnénk – fakkadt ki Holéczy Tibor, a szövetség főtitkára. – Kész katasztrófa, amikor pedig a házigazdaság ezúttal kétszeresen is fontos lett volna...

Merthogy jövőre Galyatetőn lenne a juniorok biatlon világbajnoksága...

Köszöntjük

MARCELLA és GERDA
nevű olvasóinkat

Marcella nevünk a latin Marcellus férfinév női párja. A Marcellus magyarul Marcellt jelent, ám a nyelvtörténészek a jelentésére magyarizációt nem adtak.

A hasonlóan szép hangzású Gerda nevünk már más tőről fakad: két germán eredetű név egybeeséséből keletkezett. Egyrészt a Gerte, Gerta névből, aminek jelentése ág, vessző – szabad fordításban pedig: olyan karcsú (nő), mint egy vessző. Másrészt viszont a Ger- kezdetű és -gard végű összetett női nevek önállóan becézőjéből alakult ki a mai Gerda. A ger elem jelentése egyébként dárda, míg a gard elemé: bekerített hely, illetve vessző, varázsvessző.

A Nap két: 7.13 óra
nyugszik: 16.43 óraA Hold két: 8.58 óra
nyugszik: 22.45 óra

Enyhe idő

Változóan felhős idő lesz több-kevesebb napsütéssel. Gyöngye eső lehet csupán. A köd helyenként megmarad. Időnként megélnék a déli, délnyugati szél. A hőmérséklet 0, plusz 5 fokig süllyed, 8, 13 fokig emelkedik.

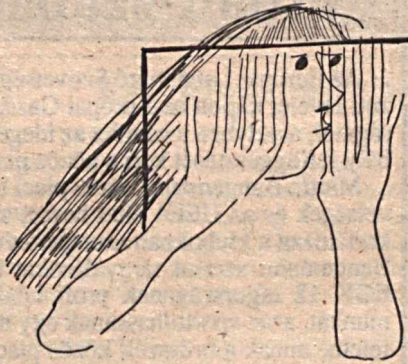
Dráguló vasút

A Magyar Államvasutak értesíti az utazóközönséget, hogy február 1-jétől a vasúti közlekedésben a személyfuvarozási tarifák 20 százalékkal emelkednek. A díjváltozás kizárólag a belföldi utazásokra, fuvarozásokra érvényes, a nemzetközi forgalomban meghirdetett díjakat nem érinti. Ugyancsak változatlanok maradnak az állami- és szociálpolitikai kedvezmények, valamint a vállalati hatáskörben biztosított üzletpolitikai kedvezmények is.

A díjváltozás időpontja előtt, 1990. január 31-ig elővételben, a régi áron kiadott menetjegyek, valamint a felmutatóra és névre szóló bérletjegy a díjszabási érvénytartamon belül felhasználható az utazáshoz. A január hónapra érvényesített havijegyek és a tanulók havijegye, illetve a második félhónapra váltott félhavijegy február 5-én 24 óráig érvényes. A díjszabási változásokról részletesebb tájékoztatást a menetjegyirodákban kaphatnak az utasok.

(MTI)

A stuttgarti városában ünnepélyesen aláírták azt a kétoldalú szerződést, amely lehetővé teszi a Magyar Köztársaság kulturális és tájékoztatási központjának működését Baden-Württemberg tartomány székhelyén. Ez a központ az NSZK-beli megfelelője a Budapesten már működő Goethe Intézetnek, a nyugatnémet kulturális központnak.

SZÁVAI KALENDÁRIUM
Géza | Január 31: Marcella

Rabod leszek vagy szabadod?

Várom, Marcella, hogy lássam,
Leszel-e a Marcellatársam?!

Internáltak

Azok a kitelepítettek, internáltak, illetve Szovjetunióba szállított személyek, akik társadalombiztosítási rehabilitációra január 31-ig benyújtották kérelmüket a Belügyminisztérium titkárság igazgatási osztályához, 1989. augusztus 1-jétől visszamenőleg kapják meg a 250-500 forintos nyugdíjemetést. Eddig 45 ezer kérelem érkezett, ezek közül 15 ezret az internáltak, kitelepítettek küldtek. A többi kérelem a Szovjetunióba szállított személyektől származik, közülük azonban csak mintegy hatezren voltak kényszerű munkán, úgynevezett málenkij roboton. A többiek katonaként estek hadifogságba. Kérelmüket a Belügyminisztérium elutasítja, mivel a hadifogságban töltött idejük beszámítását már lehetővé tette egy 1975-ös minisztertanácsi rendelet. Ugyancsak elutasítják azok kérelmét is, akiknél nyugdíjuk megállapításakor a sérelmet szenvedett időszakot figyelembe vették.

Kalauz a pártokhoz, a szervezetekhez

A választások időszakára jelenik meg a Credit Kft. gondozásában a *Bedekker* címet viselő könyvecske, amely az új politikai pártok, szervezetek, szerveződések és mozgalmak összefoglalója. A több mint háromszáz címszót tartalmazó politikai bedekker célja, hogy segítsen eligazodni a választóknak a most következő hónapokban, de az érdeklődők természetesen később is hasznát vehetik.

A bedekker nem tartalmazza az egyes szerveződések programjainak, tevékenységének, törekvéseinek értékelését, csupán ismerteti és áttekinthetővé teszi a különböző pártok, szervezetek stb. fontos adatait. Azok, akik további részleteket akarnak megtudni az egyes címszavakba foglalt pártokról, szervezetekről, a kiadványban megjelölt címek segítségével bővíthetik ezirányú ismereteiket.

A magánemberek és közintézmények számára egyaránt hasznos bedekker a Művelt Nép Könyvtérjesztő Vállalat boltjaiban és az újságárusoknál kapható, ezenkívül megrendelhető a Credit Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nél (Budapest, Logodó u. 61. 1012).

– A budapesti csehszlovák nagykövetség kereskedelmi kirendeltségén ismertették az idei brnói vásárok menetrendjét. Az idejenty március 5. és 9. között az Autoprogressz autófelszerelési, alkatrész-, műszer- és szerszámkiállítás nyitja. Ezt követi a Welding szakosított forrasztási kiállítás, majd a Robotron bemutató. Ez utóbbit Magyarországot a Metrimex, a Transelektro, a Mikromatika és a Novobit képviseli. Az idei tavaszi brnói vásár április 7-én nyílik és 12-éig tart.

A csehszlovák kiállítók a hagyományos cseh fogyasztási cikkek, a textiliákat, lábbeliket és üvegarukat vonultatják fel. Erre a kiállításra Magyarországról eddig a Videoton és a Hungarocoop jelentkezett. A tavalyi vásári kötések alapján a szállítások most kezdődnek meg; Csehszlovákia egyebek közt műszaki üveget és üvegrostot szállít Magyarországra 12 millió korona értékben, a magyar cégek pedig telefonközpontokat adnak cserébe. A fogyasztási cikkek tavalyi brnói vásárán a magyar cégekkel összesen 2,1 milliárd korona értékű szerződést kötöttek. A kelet-, közép-európai országok közül hazánkkal kötötték a tavalyi vásáron a legnagyobb üzletet.

Vallásos nevelés az óvodában

Nyilvános közgyűlést tart január utolsó napján Pécsen az Ökumenikus Keresztény Iskola Társaság. Az este fél hétkor, a Szent István téri Nevelők Házában kezdődő rendezvényre minden érdeklődőt várnak, akit érdekelnek a keresztény szellemű óvodai nevelés pécsi lehetőségei.

A társaság egyébként – amelyről már lapunkban is írtunk – azzal a céllal alakult, hogy egy zászló alá toborozza azokat a pedagógusokat, akik részt vállalnának a gyermekek keresztény szellemű nevelésében vagy azt ötleteikkel segítenék. A „felszabadulás” óta eltelt évtizedekben sajnos nemcsak az iskolákból, de az óvodákból is kiszorult a vallásos nevelés, sőt, annak csirája is. Most azonban – főleg, hogy a Parlament is elfogadta a szabad vallásgyakorlásról szóló törvényt – talán az utolsó akadály is elhárult az elől, hogy – amennyiben szüleik is egyetértenek vele – a kicsi gyermekek is elkezdjenek ismerkedni a vallásos hagyományokkal, egyházi énekekkel, a szeretet és az egymás iránti megértés és türelem fontosságával.

L. S.

Tavaszi Fesztivál

Február 16-án kezdik meg a jegek árusítását a 10. Budapesti Tavaszi Fesztivál rendezvényeire. A rendezvénysorozat – melyre március 16. és 25. között kerül sor Budapesten, valamint több vidéki helyszínen – gazdag programot kínál mind a hazai, mind a külföldi érdeklődőknek. Így többek között igazi csmegetéget ígér a zenerajongóknak a világhírű énekes, Montserrat Caballé fellépése. A népművészek kedvelőit nemcsak a hagyományos országos táncszínházalkotó és kirakodóvásár várja, hanem meglephetik azt a nagyszabású produkciót is, melyet Magyar mennyegző címmel mutatnak be a Budapest Sportcsarnokban. Emellett lesznek színházi bemutatók és megrendezik a fesztivál hagyományos idegenforgalmi kísérőrendezvényét, az Utazás '90 kiállítást is a kőbányai vásárvárosban. A programot különféle kiállítások, szakmai és sportrendezvények is tarkítják. (MTI)

Bögözi-Kádár János

Havazásban

Ahogy a záporban pillanat alatt bőrig ázik a kinnrekedt, úgy ebben a hózáporban, havazásban – amit akarunk, kérünk és fogadunk – egy pillanat alatt ránkforrosodik a ruha, és csak magunk felé, egymáshoz tudunk tájékozódni. Örülünk valaminek, mindegy, minek; most éppen ennek a fehér, hideg lobogásnak, mely úgy ölel körül, mintha fűzők-magamból izzó fenyővé szeretne bízni.

Hózápor.

Ez a hajszolhatóan kavargás körülvesz. Csak annyi a hang, ahogy ez a fehérség rákoppant-dörzsölődik a mozdulatlan hullt-levétre, de ez a hang sem él sokáig. Csak állok forrosodva ebben az égigérő pályában, mely megőriz, megvéd rám is veszélyes indulataimtól.

A kavargás megígér. Hunyorgó szemem szivárványi ível elem, képzeletben – vagy valóban? – átbukok alatta, és mint a mesében, könnyű, öröms, majdnem boldog vagyok. Talán nem is létező. Fehér, hideg lobogás.

Karli nem hagyja magát

Karl Pfeifer bécsi újságíró 1980 és 1987 között négy ízben utasították ki Magyarországról. A barátságtalan elbánás oka: Pfeifer kiállt azokért a magyar fiatalokért, akik katolikus vallási meggyőződésből megtagadták a fegyveres katonai szolgálatot. Rossz szemmel nézték a magyar belügyi hatóságok azt is, hogy az osztrák lapudósító már akkor kapcsolatot tartott ellenzékeikkel. Pfeifert az első kiutasítás nem riasztotta el, újra és újra eljött (érdekes, hogy a magyar vízumot többnyire nem tagadták meg tőle; megvárták, míg beutazik, és a pályaudvarról toloncolták vissza). A kiutasítások során számos iratot, nyomtatványt, folyóiratot és könyvet koboztak el tőle.

Nemrég a bécsi magyar konzulátuson írásban kérte, hogy ezeket adják vissza neki, mert az elkobzás a helsinki megállapodások értelmében jogtalan volt. Érdemi választ eddig nem kapott, sürgetésére Bíró János konzul csak annyit közölt, hogy a kérését továbbította. Ugyanez a konzul 1987-ben arra a belátásra próbálta rávenni Pfeifert, hogy „egymaga neft szállhat szembe egy egész állammal”. A nyakas bécsi reméli, ma már nincs is szükség erre, mindössze a bürokráciával kell megvívnia.

-6

Európai konvenciók

Ha a Pilisben nem épül víztároló, az nem feltétlenül annak a következménye, hogy csatlakoztunk a természeti környezet megőrzésére vonatkozó európai konvencióhoz – mindenesetre az ilyen döntés megfelel a konvenciónak, mert a víztároló építése ritka növényekkel ékes környezetet veszélyeztetett volna.

Ha Nyugat-Európa minden országában természetesnek tartják majd, hogy mi kérünk tájékoztatást az ő törvényeiről, az nemcsak a demokratikus átalakulásunknak nyújtandó támogatás szándékával magyarázható, hanem az „idegen jogról” szóló konvenciónak is, amelyhez tavaly Magyarország szintén csatlakozott.

Ha a jövőben Európa mind több országában ösztönzik majd a magyar nyelv, történelem és civilizáció tanulmányozását, az nemcsak a megnövekedett érdeklődésnek tulajdonítható, hanem az erre vonatkozó kulturális konvenciónak is.

Ez a három európai szerződésrendszer tavaly november óta vonatkozik ránk is; akkor helyezte letétbe Horn Gyula külügyminiszter a csatlakozási okmányokat. Hétfőn, Német Miklós miniszterelnök strasbourg-i látogatása alkalmából újabb európai konvenció válik magyarrá is: a határon túli televíziózásra vonatkozó megállapodás.

Végül is mit jelent ez a meghatározás: európai konvenció? A jelenleg 23 európai parlamenti demokráciát tömörítő Európa Tanács működésének konkrét és tartós eredményét ezek az európai szerződésrendszerek jelentik. Általában olyan egyezményekről van szó, amelyek értelmüket éppen azzal nyerik el, hogy államok sokasága csatlakozik hozzájuk. Így kialakulnak közös európai értékek, s könnyebbé válik az élet: számos gyakorlati kérdést ugyanis (például a külföldi országokban történő gépkocsi-biztosítást, vagy a kamionok nemzetközi forgalmát) is érintenek ezek a szabályozások. Az Európa Tanács eddig 135 konvenciót dolgozott ki. Ha kétoldalú szerződésekkel kívánják rögzíteni a bennük foglaltakat, 25 ezer államközi megállapodásra lenne szükség. A konvenciókat az Európa Tanács parlamenti közgyűlése megvitatta, s a miniszterek bizottsága fogadja el, majd megnyitják a tagállamok csatlakozása előtt.

Vannak konvenciók, amelyek csak az Európa Tanács 23 tagállamára vonatkoznak, mások nyitottak minden európai ország számára. Az aláírással a tagállamok vállalják törvényhozásuk hozzáigazítását a konvenció előírásaihoz.

A határon túli televíziózásról szóló szerződésrendszer, amelyet tavaly májusban fogadott el a testület,

csak ősszel nyílt meg az aláírások számára – ily módon hazánk az elsők között fogadja el előírásait. Erről a konvencióról igen hosszú ideig folyt a vita, mivel megpróbál egyfajta nemzetközi magatartási kódexet lefektetni akkor, amikor technikailag is lehetőséggé válik a más államok területére való műsorszórás, akár mesterséges holdak, akár kábeltelevíziók, akár idegen országokba települt társaságok révén, különösen azonos nyelvterületeken.

Bár a konvencióban foglalt normák a legtöbb esetben természetes követelménynek tűnhetnek, elfogadásuk nem ment könnyen, hiszen komoly anyagi következményekkel járnak. Különösen heves küzdelem bontakozott ki azzal az igénnyel kapcsolatban, hogy az adások legalább fele (nem számítva a hír- és sportadásokat, játékokat, hirdetéseket) legyen európai eredetű. A konvenció szövege végül ezt ajánlásként tartalmazza, azzal, hogy ezt a követelményt ott kell megvalósítani, ahol lehetséges. (Amerika már tiltakozott.)

Sokan keveselték ezt az amerikai tévéprodukciók és filmek dömpingjével szemben, de ha nem jött volna létre egyetértés, a dzsungel törvénye uralkodna a határokon túlra sugárzott műsorokban.

Így viszont a konvenció aláírói vállalják, hogy a műsorok nem sértik az emberi méltóságot, mások alapvető jogait, nem tartalmaznak pornográfia, nem propagálják az erőszakot, nem szítanak faji gyűlöletet. A konvenció értelmében a gyermekek fejlődésére ártalmas műsorokat olyan időben sugározzák, amikor ők feltehetően nem láthatják, vagyis késő este. Fontos előírásokat tartalmaz a szöveg a hirdetésekre vonatkozóan. A hirdetés legyen tisztességes, ne legyen félrevezető, ne ártson a fogyasztók érdekeinek, a gyerekeknek szóló hirdetéseknek minden kerülniük kell, ami ártalmas lehet számukra. A hirdetés nem haladhatja meg a napi műsoridő 15 százalékát, illetve a közvetlen tévéadást is beleszámítva, 20 százalékát. Egy órán belül a hirdetési idő nem lehet több 12 percnél, a hirdetéseket világosan el kell különíteni a műsoroktól, tilos a láthatatlan – csak egy-egy töredékmásodpercre felvillanó, tudatosan nem érzékelhető – hirdetés, s a rejtett reklám is.

A határon túli televíziózásról szóló konvenció értékes normákat tartalmaz más vonatkozásokban is. Strasbourgban hétfőn Magyarország filmművészete is gazdagodik: csatlakozunk az Európa Tanács Eurimages Alapítványhoz is, amely elsősorban a koprodukciók támogatására szolgál, s idén 55 millió francia frankkal gazdalkodik.

APRÓHIRDETÉSEK

Panzióknak is alkalmas generációs ház Velence mellett eladó. 3 éve épült, adómentes. Cím: Pálinkásné 2490 Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Közületnek és magánszemélynek szobafestést, mázolás és tapétázást vállalkoz. Cím: 7100 Szekszárd, Béri Balogh Ádám u. 77. fsz. 3. Mocsári József.

Vállalok gmk-nak, kisszövetkezetnek nagy tételben gombozást-lyukasztást, autómata gépekkel. Kötőtáru-összeállítást, nagy tételben is, gyorsan, precízen, darabérben. Cím: Pálinkásné 2490 Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Új családi ház nagy kerttel és műhellyel eladó. Cím: Szekszárd, Cinka u. 52. Fekete.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

M és M Kft. UTAZÁSI IRODA

Szekszárd
Beloianisz u. 1-3.

JÓ AJÁNLAT – FANTASZTIKUS AKCIÓ!!!

JULIUS CAESAR nyomában OLASZORSZÁGBAN:
9 nap 12 000 Ft-tól

NAGY SÁNDOR nyomában GÖRÖGORSZÁGBAN:
9 nap 15 000 Ft-tól

Az ÓKOR és a KELET csodái GÖRÖGORSZÁG,
TÖRÖKORSZÁG
13 nap 22 000 Ft-tól

ISZTAMBUL 7500 Ft-tól

Egyéni utazóknak APPARTMANEK EURÓPA minden részén!
5000 Ft/fő/hét

IRODÁINK: 7100 Szekszárd, Beloianisz út 1-3. Tel: 74/11783

7624 Pécs, Sallai út 32. Tel: 72/27080

6000 Kecskemét, Szabadság tér 3/a. Tel: 79/29608

1122 Budapest, Abos út 16. Tel: 1/1560043

7400 Kaposvár, Ady E. út 7. Tel: 82/11442

Utazási irodáink minden útjukon a résztvevők között 3 díjat sorsolnak ki:

I. díj	14 000 Ft
II. díj	7 000 Ft
III. díj	4 000 Ft

Kedves KERESZTSZÜLŐK, keresztelési fogadalmuk betartásában segít az

fizessenek elő a lapra KERESZTGYERMEKEIK számára, hogy azok könnyebben mondhassanak az

életre a hitre **IGENT!**

Előfizetési díj egy évre 600 forint
fél évre 300 forint

A lap előfizethető a Hírlapkézbesítő Postahivataloknál, a Posta hírlapüzleteiben, vagy közvetlenül a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámon

AZ IGEN ELŐFIZETÉS LELKIAJÁNDÉK

DÁTUM

Haladásunk előnyei

Elhatároztam, azért is építő jellegű cikket írok már egyszer. Nem mintha az állampárt bástyái már mind leomlottak volna, s nem is azért, mert az alabárdosok és martalócok helyét nem foglalták el már mások, hanem főleg amiatt, mert úgy érzem, számtalan előnye is van haladásunknak.

– Kihat-e az autók számának növekedése a bűnözésre? – érdeklődött egyszer az egyik újságíró. – Hogyne, kérem, az utóbbi időben jelentősen visszaestek a lólopások – hangzott a válasz. Valahogy így vagyunk mi is a fejlődéssel. Azt ugyan a csillagászati árak nyomán sem értjük el, hogy ne kerüljön a kukába kenyér, de azt már tudomásul vesszük; vannak szegények, sőt, számuk – szigorúan tervszerűen! – tovább növekszik. At kell szervezni a hivatalokat, mert sok helyütt annyian vannak, hogy már egymásba ér a golyóstolluk? At bizony! Legcélszerűbb létrehozni egy átszervező hivatalt, vagy még jobb, ha többet. Ezek koordinálására központot, a központba eddig sem hozzáértő, eztán sem ártalmas kádereket, akik sok éves tapasztalattal rendelkeznek. Főleg azon a téren, hogy ki kinek kije. Már-már odáig jutnak tudományukban, hogy Ady Endrének sem hiszik: „sem rokona, sem ismerőse...”

A haladás előnyeit tapasztaljuk a köznapi beszédben is: egy-két jól irányzott költőszó, amely nemzetünk sokasítására ösztönöz, többet mond, mint a halk érv. Megjelentek a századvég prófétái is, akiknek jöttét nem jelezhetette egy tényre tett fej sem. Talán csak azért nem, mert János ugyan még akadt volna, ám szent... #

Afrikai Aranylabda

A France Football című lap szavazásán a legjobb afrikai játékosnak járó Aranylabdát a francia AS Monaco libériai csatára, George Weah nyerte. A második helyen a Girondins Bordeaux kameruni kapusa, Joseph-Antoine Bell végzett, míg a harmadik legtöbb szavazatot a holland PSV Eindhoven játékosa, a zambiai Kalusha Bwalya kapta.

Kistétényi Melinda orgonaművész 1990. február 3-án szombaton 16 óra kor játékos célú hangversenyt ad a városmajori Jézus szíve plébániatemplomban. Bevezetőt mond dr. Surján László. A belépés díjtalan. Az önkéntes adományokból származó bevételt fele-fele arányban a hazai és a romániai rászorulóknak megsegítésére fordítjuk. Mindenkit szeretettel vár a hangversenyt rendező Kereszténydemokrata Néppárt Budapest XII. kerületi szervezete.

Pozsgay Imre Izraelben

Hájim Herzog izraeli államfő kérte, hogy Magyarország vizsgálja felül a cionizmus ellen 1975-ben hozott ENSZ-határozat elfogadásakor képviselt támogató álláspontját – egyebek között ez hangzott el Pozsgay Imre és Herzog jeruzsálemi tárgyalásain. A magyar államminisztert az elnökön kívül fogadta Mosé Arensz külügyminiszter és a meghívó, Simon Peresz miniszterelnök-helyettes is. Herzog államfő elmondta a magyar politikusnak, hogy a Jeruzsálemben kifogásolt egykori ENSZ-határozattól már tizenkét olyan állam is visszalépett, amely annak idején szintén az elfogadás mellett voksolt. Pozsgay Imre megígérte, hogy a budapesti kormány megvizsgálja a kérdést. Az Arensz külügyminiszterrel tartott rövid eszmecsere komoly hangsúlyt kapott a gazdasági együttműködés kérdése, az, hogy az izraeli tőkeerős vállalkozók miként találhatnák meg számításaikat magyarországi beruházásokban.

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czako Sándor és dr. Tötös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlavik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadó postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lappellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lélhel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170. Kéziratokat és fotókat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Vágyálmaink, avagy mindaz, ami ma Magyarországon hiányzik. A beszédes felirat Veszprémben hivalkodik.

fotó: Kapfinger András

„Nyitott égbolt”

Kedden megnyílt Budapesten a „Nyitott égbolt” kezdeményezés szakértői tanácskozása. A háromnapos, informális jellegű eszmecsere a NATO és a Varsói Szerződés 23 tagállamának szakértői vesznek részt azzal a céllal, hogy a februárban rendezendő ottawai konferencia előtt összegezzék a kezdeményezés eddigi tapasztalatait, és körvonalazzák a szabad légi ellenőrzésnek teret engedő rendszer működésének alapelveit.

A „Nyitott égbolt” koncepció immár három és fél évtizedes múltira tekint vissza. Először 1955-ben javasolta Eisenhower elnök a két nagyhatalom, a Szovjetunió és az Egyesült Államok között a szabad berepülések engedélyezését, a hidegháborús szembenállás azonban akkor megghiúsította a megegyezést.

– A Közép- és Kelet-Európában zajló folyamatok annak az Európának az újjászületését jelentik, amely Jaltával megszűnt létezni, jelentette ki az Európa Tanács parlamenti közgyűlése előtt mondott beszédében Tadeusz Mazowiecki lengyel miniszterelnök. Köszönetet mondva azért az európai szolidaritásért, amely hallatta szavát Magyarország 1956-os és Csehszlovákia 1968-as inváziója idején, továbbá erkölcsileg és anyagiilag támogatta a most kormányra jutott lengyel ellenzék a szükségállapot 1981. évi kikiáltása után, Mazowiecki azt hangsúlyozta, hogy a lengyelek tudatában vannak európaiságuknak, Európa mindig kiindulópont volt számukra.

– Az amerikai kormány távolságot tart az új bukaresti vezetéstől, mert nem világos annak jövődöntő politikája. Washington ugyancsak kivár Bulgária és az NDK kérdésében, míg Csehszlovákia rövid időn belül támogatásra számíthat. James Baker külügyminiszter, aki jövő heti moszkvai tárgyalásai után látogat Prágába, ott bejelenti, hogy hamarosan megkötik a két ország kereskedelmi egyezményét, s Csehszlovákia megkapja a legnagyobb kereskedelmi kedvezményt. Pozsonyban újra megnyitják az 50-es években bezárt amerikai konzulátust, és Washington támogatni fogja Prága igényét, hogy újra csatlakozhasson a Világbankhoz és a Nemzetközi Valutaalapoz.

Újabb növényfajták

Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács keddi ülésén nyolc magyar és öt külföldi növényfajta állami minősítését fogadta el, továbbá döntött négy magyar és három külföldi fajta minősítésének visszavonásáról.

Öt fűzi búzafajta köztermesztésére adását engedélyezték. Az újabbak közül kiemelkedik a Kompolti 3 nevű búza, amelynek jó a termőképessége, s az eddigi kompolti fajtáknál kedvezőbbek a sütő- és malomipari tulajdonságai. A lisztharmattal szemben ellenálló.

A búza és a rozs keresztezéséből származó triticáléból az elmúlt években nem rendelkeztek bőtermő fajtákkal az üzemek, holott igényelték. A tanács két új fajtát ismert el.

A pártközi egyeztető bizottság kéri a választáson induló pártokat, hogy írásban jelezzék, ha a Magyar Rádió Kossuth és Petőfi adóján, valamint a Magyar Televízió 1. és 2. programjában 1990. február 12-e és 23-a között fizetett politikai hirdetéseket kívánnak sugározni. Az igénybejelentésnek tartalmaznia kell, hogy a fenti időszakban mely napokon, hány alkalommal és milyen időtartammal szándékoznak hirdetni. A jelentkezések személyesen és írásban adhatók le munkaidőben a következő címen: MTV Kereskedelmi Főigazgatóság Belkereskedelmi Igazgatóságán, 1066 Budapest, Ó u. 14. Határidő: február 2. 10.00 óra.

Mai lapunkat
Czako Sándor szerkesztette

Holnap
számunkban
olvashatják,
hogy
kiktől kell
megtisztítani
a közéletet